

25 denşk. 3K171

MK-A^{P-12}
120.

2ks. 2.
A. RAJXMAN

- 51249 -

1932 ZİLƏ SELƏNƏ MAL
GERIN NALOG BOLN PARTIN
BYRDƏÇNRMYDIN KYCƏX
KERGYD

MACGA V ORÇULLHN

Partizdat Jzlin-Dord Zaxin otdeleny
Şartu 1932 Şartu

Biçg es meddg kyn olna tørt orz çadxş.

V. I. Lenin.

Orn-nutg biçg es meddg bolxla—en orn-nutgin bælhinь kommuna bælhər togtaz bolşuga.

V. I. Lenin.

Biçg es meddgig hararn bərəd ərlihx kergtə—xoosar keləd, xələd kerg uga.

V. I. Lenin.

Biçg meddg ulsig dənə digtəhər byrdəhəd biçg es meddglə nooldx kergtə bidn... kədlmşig neg harar, neg digtəhər kycəx byrdəc togtax kergtə. En biçksn yyldvrt—mana revolycin kergin holni xarhcz irnə.

V. I. Lenin

Socializm togtalhna xadasnь—kədlmş

V. I. Lenin.

„Mana əmnə şivə bəənə,, şivən nernь—gyn surhalь , . . En şivəg jahad bolv-çign avx kergtə bidn“.

Stalin.

M 33A / 281 ~~281~~ 203.2

Delkən proletarmud negdmı

A. RAJXMAN.

1932 ZİLƏ SELƏNƏ MAL
GERIN NALOG BOLN PARTIN
BYRDƏÇNRMYDIN KYCƏX
KERGYD

MACGA V ORÇULLHN

Министерство культуры и
просвещения
Республики Дагестан
Институт культуры
и просвещения
Республики Дагестан

Partizdat Jzlin-Dord Zaxin otdelenʹ

1932.

Şartu

Şartu

3.07.1932

Саратов
Нижеволжское Краевое Отделение Партиздата
Тип. № 2 Н.-В. Крайполиграфтреста
1932

Socializmin şturmin şin dövrlinə tələ.

Tavn zilə zuran tyryn horvn zild, partin boln sovetin ax josna kycəxər bəx socializmin toşxlhna kergin tələ kədlmşç klass boln selənə kyç-kəlsərn bədg ulsin eldv ik gyzyksn noldan bolv. En zilmyd kədlmşç klassin edl-axuhan mal-gerən eşklhnd, kulbturan toşxlhnd ik kyçl bolv. Kommuna partin hardvrt kədlmş klass promişlennostən, ter dotr kynd promişlennostən dəlgrylxd ik kədlmş kehəd, sovetin orna mal gerən şinər xəvryllh təkşkd syr kev.

Mana promişlennostin harhlhnb, dənə əmn kədgəsn horv giltə ylv. Sovetin orn tēgəlīg-dən fabrik, zavod, şaxt, elektrostanc, tēmr xaalh, sovxoz boln MTS-in toşxlhnd cuhar orv. 1931 zild tyryn bolzgin' delkəd tuzlgdm promişlennostin ik zavodmud, fabrikmud toşxz kədyllhn bolv. Zərn promişlennostin toşxlhar tavn zilə zura 2½ zilin erkəd kyçv.

En socializmin industr zil ırvəs ulm ulm ikər selənə mal-gerig kyçtə maşihər tetkz bənə.

Selənə mal-gerin maşi toşxlın sylə dərvin zild 8 xolvz əsəd kez harhlharn SASS-ig ky-cəd davb.

1932 zilin eklclə bednək boln serednəkydin mal germyd 62% kolxozd orurv. Cug kre-stəjan ulsin tərdg hazras 79% kolxozmnd təriv. Tavn zilə zurahar kolxozd orulxm gizəsn tohas horvn yly dakz kycəgdv. En jovdl bydə boln texniçesk ed tavr kedg kulbturin urhcig 1930 ziləs 1931 z. 6,5% dakz ikdylv. Im ky-çtə kyçl, zərm tyrynd tolgddg hazrmud han-gla xarhad tərən yrsn bijnə im bolv.

Proletarmyd, selənə kədlmş kedg ulsin mal gerin əsklhig socializmin xalhd orulz avad, yzgdəd uga maşinə texnik selənə mal gert əgv.

Bydə tərdg erkñ nutgudt nurhlad kollekti-izac kegəd ygər damzulad kulakig klass boldginə tas urulxig nurhdulad keçkv. Selənə mal gerin josta syrñ kolxoz, sovxoz bolv.

Tynə kegç çidlñ.

Kolxozd orsn krestəjan uls hazr edllinə josta hol edlgç, bolad, partin, kədlmşç klas-sin bat tyşg bolv.

Selənə mal gert kapitalizm harx yndsñ xəryd ugahar tasrv.

Tuzd yzgdəd uga xurdar mana sovetin orn, taru, yrmg, mu selənə malta gertə boldgasn

nart delkəd uga bat boln ik selənə malta gertə ornd toxrv. Hazadin bajaçudin orn-nutgin selənə mal ger eldv kvçtəhər unz jovna.

Leninə „ken kenig?“ gisn tər xəryd ughar ik xotl balhsnd odvçn selənd socializmin tələ kegdz odv.

„Industrin boln, selənə mal-gert kycəgdsn tərmyd tavn zilə zurag dərvin zild kycəxd tetklə bolad socializmin mal gerin, edlə axugin syr mana ornd bərylv“.

(SSSR-in CIK-in selənə mal gerin tuskar 1931 z. Dekabrın sarin 25-lə harhsn toktavr).

Xotl balhsna bolvçn, selənə kyç-kəlsərn bədg ulsin ymsx uxny zil irvəs ulm, ulm jasrad jovna. Bajaçudin ordudt bolxla proletarmud kədlmş uga bolad tyrlhn, əlslhn ikdəd, krestyjan uls ulm ygarəd jovna.

Kapitalizmin ordudt delgy kapitalistiçesk krizisas avn mal gerinny krizis ulm, ulm gydəd jovna. Sajadar proletarmudig kədlmş ug yldəhəd, fabrik, zavodmudny minhadar kədl dğny urad zokczana kapitalizmin ordudt selənə mal gerinny delgy krizisla xarhzana.

Selənə mal gerin harhsn edl axunə, xot xolinny ynn ulm xəsgdəd jovna. Kapitalizmin ordudtt selənə mal gerin boln promişlennostin kez harhsn jumny xuldgdg hazr, xuldz avdg kyn uga bolad ikdəd kevtət kevtə, Ik gisn kapitalizmin ordudt hazaran talin ordur.

xuldlıñ 40—50% bolz xasgıv. Dotran xuldz har ergdgnı boln tergytn unznə.

Alı bış mal ger mursnas avn əmtnəs ordg oru 1931 zild 10—20% dorakşan orv.

Kapitalizmin sistem xolvrad, kapitalizmin bijnı ymkred unz jovxla, sovetin orn ik dilvr-təhər uralan socializmyr jovz jovna.

„SSSR-d ik, delgy boln xazıl, tarl, uga promışlenno-stin əsvr bolzana. Ulm eldv ikər kyçtə fabrik, zavodmud, şınəs harlıxəş şaxtmudin, elektrostancin tosxvr kegdznə. Kapitalizmd kyrdg arı uga, jum harhkş kyçnə, xurdu əsvr bolznə“.

(Partin XVII konfer. şıdvres).

Sovetin orna əmtnəs ordg orunı 1931 zild 1930 zilər bolxla 13—14% bolz əsəd 1932 zild 30% bolz əsxm.

Negdkç tavn zilə zuran kycəlnə aşnı, kapitalizmin xalhas, socialistişesk xalhnı lav sənin n.edylz, yzylz bənə.

Mana 1931 zild kycəsı alı bış tosxlnas iştə, partı boln sovetin ax josi 1932 zild ulm ikdylxm giz kerg təvznə, ter dotr erkn əngmydinı (tylən, metall, maşı kelhn).

1932-kç, zil sovetin orndan, nart delkəd tuuzlgdm dillhnə zil bolx.

En zil tavn zilə zurag ikər davulz kycəlnə zil bolx. Kollektivizac boln tyrygər syr kegəd kulakig klass boldginı uzulx kerg mana ornd

nurhdad kegdx. Promişlennostin kedg jumın, dənə ömnikəs 4 xolvz gıltə ikdx.

Tərə tərlhnə hazrn 1932 zild, tavn zilə zuran syllə kycəxər temdgıslnlə ədl bolz kycx.

En kevər Stalina kelsn bah nasta socialistiçesk hazrin „alı bolx əslt“ bolz jovna.

1932 zilin zuran erkn kycəx tərə: sən tərənə urhcın tələ boln, xuraz avlın der hazrt unhaz gedgin bahrultin tələ noldx, ynlə xamdan manə 1932 zilin selənə mal-gerin əslhnə zura, carandn promişlennostyd (sirə) tykə; ed, bulhar boln tergytnig kedg jum ök tərə:

1932 zild maşınə-traktorin stansin tonx xojr xolvzənə. 1931 zild byrdəsn 1400 MTS der, 1932 zild 1700 şin stans tosxkdxm.

Putilovsk, Stalingradın boln Xarbkovsk socialistiçesk promişlennostin traktor kedg ik zavodmud 1932 zild selənə mal gerig 1 saj morni çidltə evrə sovetin ornd kegdsn traktar boln, 900 saj arslng kyrx mængnə selənə mal gerin, iknkn tələ xuralhna, maşihər tetkm.

„Socialistiçesk tosxlı kycəlnə aşn, mana ornd socializin dilx kyç əgv. 1932 zilin olı əmtnə mal gerin tosxlıhna zura kycəln, tavn zilə zurag dərvin zild kycəgdx gısn jum. En dilvr kapitalistiçesk dogdılınlə noldan dilvr əgn, hanəxn SSSR-in biş nart delkən delkən proletarin dillhn bolx“.

(SSSR-in CIK-in II sessin 1931 zilin Dekabr sarin 52 odrlən harsn şidvrəs).

Tyryn tavn zilə zurag kycəsənəs işlə, partə,
xojrdkç tavn zilə zurad im političesk tər təvzənə.

„Kapitalizmin tasrxa yldımyd (elementi) boln klass
gidgig uga kegəd, klassin ulhl boln moxlaili harıdk ynd-
sin taslad mal gert boln kynə uxand bəx kapitalističesk
yldımyd uga kez, oln sovetin orna kədlmşçnrig bışn uxan
serlərn, klassin ilhvr uga orn nutg byrdəlhnd orledg kexm“.

(Partin XVII konfer. şıdvrəs).

Xojrdkç tavn zilə zurahar, əmtnə oln zysn
mal gert, şin texničesk cug byrdx der mal
ger şinər xəvrəlhnd təkşmın.

Kyç-kəlsərn bədg ulsin kev bədl ik gid-
gər dekşən harxm. Əmtnə edlgç əlg ed, xojr-
dkç tavn zilə zuran sylə aldar 1932 zilin bədl
dorxn 2—3 dakç ikdxmın.

Selənə mal gerin kədlmş, socialistiçesk tex-
nikar selənə mal gerig xəvrylsnə xət bid, in-
dustrin kədlmşlə ədl çidl, çinr avdg bolxm.
En jovdl ədgə cagin selənə bədl boln xotl
balhsna bədl xojrt bəsn ongstan bədlig urulx.

Bolşevigin partin hardvrrar kədlmşç klass
boln kyç kəlsərn bədg kreştəjan uls nart del-
kən tuzd orm tətəhər socializmin mal gerin
syr mana ornd bərlhnd dilvr əgv. En dilvr-
myd mana leninə partin, çik xalharn jovlhna
boln, kontrevolyucionn trockizmlə, bərun boln
„zyn“ əmşglə, tednlə ni bəxər seddg ulsla
evcl uga kyçtə noldana aşnə bolzənə.

En kyelmyd kədlmşç ulsin, ahu ikər revolycin syzgnə əssnə, aş. Bolşevigin partin hardvrt kyç kəlsərn bədg xotl balhsna, selənə uls, mana ornd socializmin toshlhig kycəxd ik ik dilvr kex bolv.

— „Kədlmşç klass, şin socializmin dilvrig, kapitalizmin yldə noldad, ykzəx kapitalizmin yldin xərlz noldsud eşəngy ugahar xəryd ökç, kyç, kəlsərn bədg ulsin uxandn yidsn bəjaçudin boln yring bəjaçudin əmtig socialistişesk uxand orulxlarn tēgəd oç dilx“.

Xojrdkç tavn zilə zurag kycəxd tyryn erkən tər 1932 zilin, orn-nutgin mal ger tosxlhənə zurag, bolşevistsk kevər noldad, kycəx tyryn tavn zilə zurag dərvin zilin erkəd kycəx boln xojrdkç tavn zilə zurag kycəlhnd socialistişesk dəvrlg kex tərīg dasx kergyd bənə.

Socialistişesk tosxlhna mənəgnə zurag kycəxig tetkij.

Kyç-kəlsərn bədg ulsin cug çidlən 1932 zilin zurag çinrərn (maxmudnə) bolvçn, toharn kycəxin tələ orx zəbtə.

Mana socialistişesk tosxlhna zurə evrə, mənəgn, çidl axuhar, kyçəgdz bənə. Hazadin orna bəjaçud mana socialistişesk mal ger əskəd zaj-mar mənəg ök bətxə, bəsn çidlən, evən harhad sovetin orig darxar də bəldzənə.

Socialistiçesk toşxlhna mængig, sovetin orn dotrasn, promişlennostəs orsn oruhas, təmır xalhin, boln kermin, maşınə oruhas, orn nut-kin xuldvras boln nanb, çign ev arhar, olna Yne der əmtnəs durarn əgsn (zajmin, sberka-ssin) boln erkn biş orulz əgdg (nalog, taldan cuhlulhnas) oruhsar damzz xurana.

"Dakad carandn kex bolşevistsk dävrlhnə hol kergnə manə industrig mængər tetk boln bas sovxoz, kolxoz toşxlhd harxk mæng olx tər" (Stalin).

Oln zysn arh çidlən socialistiçesk toşxlhd orulz edləd, socialistiçesk şin xuralhna hazr, ynds ollhn, tyryn tavn zilə zurag kycəlhna tələ, socializm bərxin tələ noldlhna kerg bolzanə. Ter uçr derəs.

"1931 zild partı, mængnə uçrt,ik tərmyd təvəd kycəz jovsn bolzanə. Partin hardvıar kədlmşç klass, kolxozin kres-tıjan boln sovetin josnd baktın əmtn, cuhar onıgan ekç jovla".

(SSSR in sessd Cikinb kesn dokladas).

Socialistiçesk toşxlhna, ahu ik programm ky-cəxd, ik mæng orulx kergtə. 1931 zild manə orna olna mal gerin tørt harhksn mængnə 31,3 mlrd arsn, bilə, ynəs gosudarstvin xalxar harsn mængnə 20 mlrd arslı yly talan bilə.

Socialistiçesk mal gerin boln, oln əmtnə oru (30% şaxı) əslhn. Xotl balhsna boln selənə kyç-kəlsərn bədg ulsin bədl jasrlhn gosudarstvin bydzətig ikdylx iş əgv. 1932 zilin manə

orna (gosudarstvin) bydzet 27 mlrd arsln yly talan bolzənə. 34% ömnikəsni ikdz bənə.

Mana gosudarstvin bydzet, tavn zilə zurag 4 zild kycəlhd, mana ornd socializm toslhd, erkn tyşg bolzənə.

Mana gosudarstvin bydzetin erkn orusn; oln dundin mal gerəs, socialistişesk promişlennostəs, selənə mal gerəs, xalhin zəlhnəs, gosudarstvin jum gylhlhnəs, selənə mal gerin gosudarstvin predpijatəs boln nanь çign ordk oryas bytrdk bolzənə. En orus 1932 zillə 21,8 mlrd arsln, bolzənə. Unəs zug 4,9 mlrd arslngn kyç kəlsərn bədg ulsas nalohar boln zajim harhad avsn mənəgn bolzənə.

Kapitalizmin ordudt gosudarstvin oruhin ik zunь də belldhd, proletarmudig boln kolonin əmt moxlaldhd harna. Mana sovetin orn də keşgo politik bərəd, orsn oruhasn ərvzgo xəvinь evrə oran dənəs xarsldhd harhna. Orsn oruhan cuktnь giltə əmtnə mal ger əskldhd, socialistişesk toslhd, kyç kəlsərn bədg xotl balhsna boln selənə ulst harhna.

Partin boln, kədlmiş klassin kedg, əmtnə mal ger, əklhd, evrə orn dotrasn arhinь ollhd uçr:

„Olna dundin mal gerəs boln delgrz bəx sovetin gylgənəs orsn oru der, oln əmtnə arlı çidl socializmin toslhd orulx kədlmiş delgrylx kerg təvzənə“.

(SSSR-in CIK II sessd 1931 z. Grinьko kesn dokladar).

Socializmin tosxlhnd, kyç kəlsərn bədg ul-sin ökç onlg, syzg boln çidləs iştə, tednə socialistiçesk kevər uxahan xəvrylz, olarn nic-snəs iştə, sovetin jasn əmtnəs orx mənigig ik zahinь evrə durar orulz əgdg kezənə.

„Gosudarstvin zajm sberkassin mənignə xuralhn, oln zysn olna byrdəmydin təvc xəv boln nanь çign oln zysn evrə durar əgdg mənig, socialisticesk tosxlhnd ik gidg mənignə deng boln, xuralhna tər bolzənə“.

(Grinьkon dokladas).

1930 zild erk biş orulz əgd alv (nalog, xuralhn boln nanь çign ərəlnь giltə bilə. 1931 zild 44% bilə, 1932 zild 36% bolxmn.

Nalog əmtnəs, socialistiçesk tosxlhnd, ordg oruhas, baxn xəvnь bilə, taşr ulm, ulm dorak-san orad bahrad jovdg.

1932 zilin əmtnəs orx 4,9 mlrd arslng oruhas nalogin xəvnь 2 mlrdəs ərvzgo yly arslng bolzənə.

1932 zilin cug nalogin orulhin xəvəs, 500 saj arslngnь selənə mal gerəs avdg nalogin mənign.

Selənə mal gerin nalogin xəvnь, baxn gisn enynəs yzgdz bənə:

1. SSSR-in gosbydzet mlrd arslngin tohar).

1930 z.	1931	1932
12,8	20,5	27,5

2. Selənə mal-gerin nalog (saj arslngudar).

1930	1931	1932
430,5	500,0	500,0

Gosbydzatəs im xəvnl bolzənə.

1930 z.
3,36

1931
2,58

1932
1,8.

Gosbydzetd ordg selənə mal gerin xəvnl zil irvəs biçkrəd jovna. Ter dotr, nutgin, selənə bydzetd en xəv ik, jungad gixlə selənə ger-malin nalog cuhar nutgin boln selənə bydzetd orna. Zərm seləsovetin bydzetin məngnə, ərələsnə ylynə, selənə mal-gerin nalogin məngn. Selənə mal gerəs avdg nalogin məngn, nutgin, selənə kergt orna. Tiim uçr derəs selənə mal gerin nalog cuhar selənə kergt orna, ter dotr surhul erdmın, mal gerin, kolxozin mal ger batırd erkn tyrynd orna.

Sovetin orna, olın kynə mal gerin ərklhn, olın kyç, kəlsərn bədg xoll balısnə boln selənə ulsin bədlin ulm ulm səryləd jovna.

Selənə məngnə oru 1931 zilin 19,1 mlrd arslın, dörxn 1932 zild 22,4 mlrd arslın bolz əsxm. Procentar bolxla 1932 zild 1931 ziləs 22,4% əsxmn.

Igz selənə oru ərslhn, selənə ərslhn, selənə mal gerig kollektivizac kəlhə ərslhn, proletarin gosudarstvin, kolxozin krestəjan ulst zil irvəs ərş bəx nəkd bolhna uçr.

Oln kyç kəlsərn bədg əmtinə socialyn boln kulbturn survr ərslhn, socialistiçesk tosxlınd

oln əmtinə arlı, çidl, məng şulun bəldgar orul-
xin ik kerg təvzənə.

Selənə mal-gerəs orsn nalog mana ornd, şin
minhad şkol, bolnıç, hazrin surhulin ger, jaslı,
asrulin ger boln nanı çign kesg toşxlı ek. En
məngn kolxozin mal-gerig batlıd çign orxm.
lim uçr derəs nalogan cagtnı xuraz avlın,
cugin xuraz avlın, dora selənə, nutgin byrdəç-
nrin, ax erkı tər.

Sovetin orna kyc-kəlsərn bədg uls 1932 zilə,
məngnə kergig ın zağt, selənə mal-gerin nalo-
gig bas, caktı kycəxlə, xojrdkç zilə zurag
kycəxd, kapitalizmin yldl uga kez, klass giz
xovagddgig tas urulx, mal-gerig texnikar xəv-
ylxd nəkd bolx erkı ik tərini medx kergtə.

Cagtan orsn arslı bolnı, tyryn tavn zilə
zurag kycəxd erkı iş bolz ulm caran socialis-
tiçesk toşxlıg ərğzylxd nəkd bolx.

**Partin ho xaalhinı telə nooldihnd—
selənə mal-gerin nalog kycətə zer-zev
bolxm.**

Partin selənə kycəx politikt, selənə mal-ge-
rin nalog ik tyşğ bolzənə.

Partin boln sovetin ax josna selənd kycəx,
politiçesk boln mal gerin kergydər avç avad

selənə mal-gerin nalogin jəsn çign soləgdx. En soləhən ter kergydig şulun boln sənər ky-cəxin kergt kegdən.

Jaməran kerg kycəxd selənə mal gerin nalog nəkd bolxmb?

Kollektivizac boln ko'xozin mal-gerin bə-tlax kergt.

En tusk partin byrdəcnrin kycəx kergyd 1932 zild fevral sari 4 ədrlə harsn CK VKP(b)-hin kolxozin mal gerin boln byrdəlhənə kergyd batrallhna tusk şidvrt bənə.

Kolxozin byrdəlhənə boln mal gerin batllhna kergydt, partin byrdəcnrin erkən kex kergn, artelin ortgmud delgrylz, batrallhna kerg giz CK zaz bənə.

Tegəd çign artelin kev, en zam der, kolxoz delgrylhna iknkn giz partin boln sovetin ax jəsnə uxan ynyr əggdz bənə. Kolxozin byrdəlhənə boln mal-gerin batllhna kergt part boln sovetin ax jəsn kəsg kergyd kycəzənə, en kerg zagt selənə mal gerin nalog çign orzənə.

Selənə mal-gerin nalogin jəsn, kolxozin xot xol, talin çign tezəl tetkl harhlhnd, kolxozin oru ikdyllhnd, artelin kev en zamd ax kev gigəd batrallhnd nəkd boldgar kegdz bənə.

Kolxozin oru əsxlə arsingas avdg nalog nemgdl uga neg kevtən yldxm.

Kolxozin nalog təvdg oruhas, oln dundin təvc məngn harxm. Bah çidlə, batrad uga kolxoz nalogas suldzənə.

Kolxozin byrdəlhənə boln mal gerin batllhna kergt „kolxozin brigad erkn tulgnə bolxm“ giz 1932 z. fevralə sara 4 ödrlə harsn şidvr-tən partə zala ljunə sarla harsn şidvr-tən igz toktatmn; kolxozin çlenəkədlmş, kesn ödrmy-din, kədlmşin tohinə boln çiarinə cagtan medl uga sdələşina gidgid orulz bolşgo. Tynəs davu, tohinə dig ugahər jamr çig kolxoz ik mal ger eskz şadşgo. Kolxozmudin mal gerin, tohin dig kəlhnd partin byrdəcnr Leninə zavrər har-dvr kez kədlx kergtə.

„Kədlmşin tohinə boln xot xolin xovalhnd diginə boln kycəlhinə xələlhnd—socialistiçesk xyvrəllhənə tər, tər dotr proletarin hart jasn byrdəd bəsənə xət bid. Socializm gisn jumna tyrynd dig kəlh.“

Partin boln sovetin byrdəcnrig kycətxə giz, dora kəlgdx tər CK zəzənə.

„Kolxozmudt cuktadnə, tərə xuralhn ektil, hazr xahlz tərə tərlhnd, əvsinə tyhlnd, kədg kədlmşin ödr harsn bolnə erkn biş medz diginə avtxa giz“.

.(1931 z ljunə sarla harhsn CK VKP(b) şidvrəs).

Im ənəg kolxozmudin dig avlhnd, kədlmş çikər kəlhnd partə ökçənə. Sələnə mal-gerin nalogin jasnə, tər dig avlhna boln udarniçestvo delgryllhnd nəkd bolxar harhgdsn boldg. Sələnə mal gerin nalogin jasn, plahan kycəsən, dig avlhan jassn, toca əglhən jassn kolxozmudt

nalogin 25% xajz ökm. Enynəs harsn mən-
gin kolxozmud sənər, caktan zurahan kycəs
udarn brigadtan boln, salı udarnik kolxozni-
gudtan maktal giz əghnd harlızənə.

Proizvodstvenn dalıvrən caktın kycəs
tərənə ek harlıhna kolxozmudt dakt dər
avç nalohas 10% xajz ökm.

Kolxozin tuskar selənə mal gerin, nalogin
josar harhsn ləgot, partin boln, sovetin josar
kegdz bəx kolxozin byrdəlhənə-mal-gerin bat-
rullhna kergt nəkd bolad, ulm caranədn kol-
xozin proizvodstv ikdyləd, tərsn tərənə urhcin
jasrulx, kədlmşən çikər Stalina kəlsn 6 tuzlıç
tərməd kycəlhnd boln nan çign kegdz bəx
çign, kegdz çign tərmədt nəkd bolzənə.

Selənə mal ger əskəd, ter dotr ard xocrn
xalxan, urhcan ikdyləd, xuralhn der hazrt un-
daz gedgən bahruləd, selənə mal gerin nalogin
jşn nəkd bolx zəvtə.

Tərənə urhcig ikdyləd, socialistiçesk mal əs-
kəd, partı boln sovetin jşn eldv ik kycəvr
kev. Ədgo cakt partin boln sovetin narhlədt,
selənə mal ger əskəlhənə tuskar im tərməd bənə:
urhc ikdylxin tələ noldlhn, bydən mal gerig
nem ərğzylx, texniçesk kultur tərxig ikdylx,
malin əskəlhig oln zysn eslər kycəx, malin tə-
rig xojrdkç tavn zilə zurala nırhduləd kycədgər.

En erkn tərmydlə ədl dyngər, selənə mal gerin, nalogig, tərə tərlhna hazrin̄ lkdylxd, texniçesk kulbtur tərlhig delgrylxd, mal əsklhnd, sed odarad nan̄ çign selənə mal gerin tərmyd kycəxd nəkd dəng bolxkar kolxozmudt „kolxoznigud boln kolxozd orad uga bədnək, sereďnək ulst ləgot əkçənə.

Şin selənə mal gerin nalog selənd bolzax xyvrlhig çik xalhar jovulxd, nəkd bolx zəbtə.

Delgy kegdz jovx socializmin tosxlhna kyçən ahu ik dəvrlhnə aşn̄, mana ornd yldsn ykz bəx kapitalizmin yldləs xəryd yzzənə.

Oda kapitalizmin yldlin ungn̄, selənd tasv. Klassin noldan taldan kev əvc əvçənə sovxozd rçkad, doťrasn̄ xoləvlxar noldz jovna.

Əckylđyr hanc, bəsn kolxozd orxd uga endr çinkən orsn uxan̄ kytc təvrəd uga kolxoznigudig kulakud mekləd bidən nəkd kenə. Kulakud ky moxlalad avsn zərən medyll uga nalogas bultrlhna. Kulakd nəkd boldg (pod kulaçnik), ulsar damzulad, kulakud xoləvilhna. kişgo kergən kenə. Jamaran çign kergt, mal gerin, polit çasd kompan̄d, zoksl uga tuşahan xəldəhəd jovna. Tərə tərlhnə kergt, bəldlhna kergt, tərənə ek xadhlhna, kolxozin byrdəlhna — mal gerin batryllhna kergt xuktadn̄, se-

lənə zytkz kəddg sovetin josna ulsig aldg
jovdl kyrtl kənə.

„Caradnə çign klassin noldan xuredşgo giz ter dotr
salu biden tusta cagla xarhulad, mana socialistişesk mal
gerin eşkilnə kədinşt“ bolxın martz bolşgo.

En jovdlas, kulakla ərşəngy ugahar noldx
kerg, tednə nicnhy dəhər seddg uxañla boln
barun xalxin, tednə amdac, bolz jovx əmşglə,
erkn uga ərşəngd uga kyçtəhər noldx kergtə.

Urd cagin zilmydin, partin bolə sovetin
josna, nalogin tuskar kegdsn kergyd, kulakla
noldxd kyçtə zer-zev bolzənə.

Kulakt tus biden təvc nalog əgəd, kyç kəl-
sərn bədg ulsar bolxla, kesg xolvən ikər, na-
logar tednə ky məxlalz oldg zorin kyçəd biden
yldəl uga avdg bilə. Ter təvcin ilhvrin xələxd
im bilə.

1931 z. RSFSR-t, kulagin mal gert, dundin
tohar, 315 arslng təvdg bilə. Kolxozd orad
uga serədnək ulst—27 arsln kolxozd orsn ul-
sin oln dund orad uga mald—6 arsln şaxu
təvgddg bilə.

1931 zild RSFSR-t seləna mal-gerin nalog
təvgddg krestəjan kynə mal gerin ut tohas,
kulakin mal ger 8% ylyxn bilə. Bolv kulakin
mal gert xuktahasnə orx oruhas 20% nalogin
məngn tustg bilə.

Salu mal gerär bədg 41% serednək uls, selənə mal gerin nalogin, cuklahasn̄ orx mən-gnəs 70% orulz əglə. 27% kolxoznigud, cuharn orulz ək mənğnəs̄n 10% mənğ orulz əglə.

En dotr 31% mal ger bah çidltə bolad, nalogas suldlə. En tod kolxoznigud çign, kolxozd orxd uga çign uls bilə.

1932 zilin selənə mal gerin nalog kulak-mudt, şişing tus tusin̄ nalog təvyləd, selənə socialistiçesk xovrlhnd, xərycdgin̄ xamxlz ərlxk, delgy kolxoz togtahad kulakig klass boldgin orylxd nek̄d bolx.

Selənə mal gerin nalogin josi, beldlhne kompan̄d boln kolxozin gylgənd, Oktəbr sarla harsn boln maj sarin 6 harsn CK VKP(B) şidvrər hardvr kez en tərmydig kycəlhnd nek̄d bolx zəbtə.

Oktəbr sarla harsn mana partin CK-an plenymin şidvrər hardvr kez part̄ boln sovetin josi, kolxozin gylgə delgrylxd, kolxoz-mudt ləgot əgəd, ik kerg kezənə.

Kolxozin bazr, kolxozin lavk harhad, kolxozmudin xuldlhnas orsn ornd nalog təvl uga, kolxozin gylgə delgrylxd nek̄d bolxzana.

Al̄ biş, ol̄na mal gerin eldv xurdar eşçəx toşl̄hnd, kesg saj kədlmşin erdm̄tə, erdm̄ uga

xar kədlmş kedg kyn, kergtə bolzənə. Ednig beldxd kesg şkol, kurs harçana. Əmn kədlm-şin erdmətə ulsig çign şinəs kursar damzulad medrlin ikdylzənə, kədlmşt orx ulsin kontrak-tac kegdzənə. Kolxozmud dogvr kegəd en kədlmşt ky ökçənə. Şin selənə mal gerin na-login josl, promişlennostəd oç kədlxər kont-raktac kesn ulst ləgot ökçənə.

En kergydig kycəxd nəkd bolx selənə mal gerin nalogin josl partəd ho xalhar jovad kergən kycəxd jamr kevlə zer-zev bolzaxnə enygər medgdzənə.

Selənə mal-gerin nalogin tuskar ju medxmb.

Kolxozd nalog jahz təvgddm.

Kolxozas nalog zilə tocahar xələhəd, orsn cug oruhas' avgddm.

Bolv; negdvər, gixlə xəvəvr orşgo fond boln oln dundin kergt ortn, xojrdvar ləgo-tar suldsn horvdvar, hazrin tørtə biş pred-prijatəd harhdg mængn, ter nalog təvgddg oruhin tond ordm biş.

Proizvodstvin kerg tetkdgdg oln zysn kol-xozin mal gert nəkd boldg predprijatə mud boln masterskajmud nalog avx orun tond ordm

biş darxniin ger, maşi, plug jasdg germyd
boln nanь çign tiim tørtə jums.

Kommun, artelъ xojras selənə mal gerin na-
log, ədlər avgddm. Xamdan hazr xahlhna ort-
kas (tovarişestvas) taldanar avgddm. Selənə
mal gerin kommuna boln artelъmud arslngas
3,5 denşşg nalogt əgdm. Xamdan hazr xahldg
nəklmıyd (tovarişestv) neg arslngas 5 denşşg
əgdm.

Partin kycəxər vəx tərıg kegəd, selənə mal ge-
rin nalogas, batrad uga kolxozmudig denglənə.

Sojuzin respublikin ax sovetin jod zərm,
krajın, tanhçin kolxozmudnъ batrad uga bolxla,
kommuna boln artelin nalogig, cug oruhin
arslngaş 3 denşşg avdgar bahrulz çadxmın.

Kolxozin orunъ ikdəd vəv çign, arslngas
avdg nalogin tonъ ikdım biş; ylgyrinъ kelxd
selənə mal gerin artelin orunъ 10 minhn ar-
slng bolad 3,5 denşşkər tolad 350 arsln avx
bolxla, ter orunъ 15 minhn arslng bolad ik-
dəd otvla neg arslnhas, əmnk kevərn 3,5
denşşkər tolad nalognъ 525 arslng bolx zəbtə.

Bah çidltə kolxozmud nalog əgdm biş.

Kolxozin mal gerig boln byrdəlhna kergig
batrullhnd nəkd bolxin tələ, bah çidltə kolxoz-
mudig nalogas sultxzənə. En zil nalog əghlənə

darənb diglğdv. Nidnə bolxla ger bylin neg kynd nalog təvgdx zəbtə orunb 60 arslıngas davu biş bolxla isklə zərm hazıt (edokin) oru 75 arslıngas davdgo bolxla ter kolxozmud nalog eglhnəs sulddg bilə. E uqr derəs nidnə, zərmdən nalogas sultx zəvtə bah çidlə kolxozmudig orunb neg edokd 75 arslıngas ərvzgo davxla sultxl uga bədg zam xarhdg bilə.

Ter uqr derəs şin nalogin josi bah çidlə kolxozmudig, natgin nalogin komiss egç çadx çidlin xələhəd esklə tas sultxad, esklə ərələsn sultxd kesmı.

Tərənə hazırıq ikdylxd əgdg ləgot.

Tərlnə hazır 1932 zild zillə ikdylxm gisn tola ədl bolbz ikdxm. Cug sojuzar xavrin tərsn tərənə hazır 102 saj ga bolxmı. 1931 zild 97,4 saj ga bilə namrin tərən 1931 zild 39,2 saj ga bəsn bolxla 1932 zild 42 saj ga bolxmı.

Kolxozmudin cug tərln 1932 zild 108 saj ga bolxmı. Im uqr derəs avn 72—75% kreştəjan ulsin mal ger kolxozd orçksn zamd mana orna cug tərlnəs 87,8% kolxozin tərən bolxmı.

1700 MTS harhsn der, 900 saj arslıngin maşi əgsn der, tərlnə zurag kycəxd, selənd mal gerin nalog bas orz bənə,

Kolxozd bolvçn, kyç, kəlsərn bədg kolxozd orad uga uls bolvçn, urdn̄ xahlhdad uga, 1931 zilə tərlhnəs en zil tərlhig ikdylz bəx bolxla selənə mal gerin nalogas tim hazrt kegdsn tərən suldxm.

Kolxozin mal nalogas suldna.

1932 zilin zura, socialistiçesk mal əskxd ik on̄g uxa əgç, part̄ boln sovetin jasn ik malin sovxozmud harhzənə. Jk ysnə—tovarn kolxozin ferm harhxd ik kədlm̄ş kezənə. En uçr derəs sovetin jasn kolxozin malig nalogas sultxzənə.

Ysnə boln malin tovarn ferm delgrylxin ələ, kolxozcentrin salu salu mal-gerin kerg arhdg byrdəcnrlə boca kesn, kolxozin kelg-šn termsig, ordg oruhin̄ nalogas sultxzənə. Dakad kolxozin fermin mal asrx xot, es gixlə fermə gigəd harhçksn malin xot tərlhnə hazrin oru nalogas suldz bənə.

Malin xot tərxi, hazr ikdylxd nəkd bolxin tələ, ter malin xot tərsn hazrin hektarin orun̄ bydə tərsn hektar hazrin orula ədl bolz tolgdz bənə. Tigəd ter malin xot tərsn hazrin ynn zəvər dorkşan orzənə.

Avad xələxlə malin xot kedg svekl tərsn hektarin orun̄ bydə tərsn hektarin oru dərxi

kesg xolvən ik. Malin xot kedg korneplodin nalog bahrulxin tələ, josi tednə nalogin, bydən nalogla ədl kezənə. Amrar kelxd malin xotın tərdg tərdg gektarin orula ədl bolz tolgdım. Kolxozin malin xotin ekin tərsn hazrmud nalogas tas suldz bənə.

Texniçesk kulbtur tərsn ulst əgdg ləgot.

Mana socialistiçesk promişlennostədir sirə əgdg texniçesk kulbtur ik çinrtə bolzənə. Partə boln sovetin josi alə biş arhar, texniçesk kultur tərlhnə hazır ikdylxin tələ, urhcinə sərylxin tələ syzgən əkç, nəkd bolzənə, selənə mal gerin nalogin uçar çign ləgot əgəd.

1931 zilin tərlhnə hazır ikdylz bəx len—dolgynd boln konoplə tərgdsn, kolxozin, kolxozd orad uga kyç kəlsərn bədg mal germydin hazrmud nalogas suldzənə. Təgt tərgdsn konoplə çign nalogas suldxm.

Əmn es tərgdsn nutgudar, tanlıçar şinkən eklz tərz bəx hazrmudt kolxozin çign kolxozd orad uga kyç kəlsərn bədg ulsin, tərsn hazır nalogas suldzənə.

Kolxozin gektaras avsn len, konoplə xojrin orunə, kolxozin budən gektarin ərəl orulanə ədləxmən,

Kolxozin budə tərlinəs ordg cug orunə neg
gektaras 80 arsln bolxla, kolxozln len, konop-
lə tərgdsn gektarin cug oruhinə xojr xolvz
bahrulz tolx kergtə.

Ylgyrin kelxd budən gektarla ədl 80 arsln
biş, len konoplə xojrin gektarin orunə 40
arsln bolz tolgdx zəbtə.

Zərm sojuzin tanhçar, sojuzin sovnarkömin
zasn zaavrar kolxozin boln, kolxozd orad uga
kyç kölsərn bədg ulsin mal gerin, (ris) lutr-
xin tərən nalogas suldxm.

Şikrin svekl tərəsn hazrmud, nidnəklə ədlər,
tuhar nalogas suldxm.

Kolxozin xlopkin, saj, narn əvsnə josna
boln, taldan tosnə tərən, şar təmk, maxork
tərsn tərənə neg gektarin nolognə, budən gek-
tarin nalognə, budən tərənə gektarin nalogla
ədl tolgdxm. En kevər bədnək, ogorod, bəkc,
sad, vinograd boln taldan çign tems tərəsn kol-
xozmud bas tim ləgot avxm. Tynəs taldan
çign texniçesk kulbtur boln talin tərəs çign
tərsn kolxozmud, sojuzin respublikin şidvrər
ləgot avç çadxm.

Texniçesk kulbtur tərdg kolxozmud, hancxn
ter ömn kelgdsn tərəsər biş taldan çign tərə-
dər, kanefa, kendir, ramu boln nanə çign tə-
rəsən nalogas suldxz çadxm.

Taldan hazras nyz irsn kolxozmudt egdg lgot.

Kolxozmudt der kelgdsnəs nanь çign lgot avdm. Kolxozin nalogas harldg orun tond, dənə dangin cergt boln tolhaldg cergçnrin, əmnə krasnogvardeec jovsn, partizana, operativno-stroevoj boln milicin parvlədt, mal gerin xalxar cergldg uls, dənə tond bədg jummanz xələdg ulsin, dənd jovdg meçən əgsn kədlmşəs avn Bijən evdsn boln nanь çing əmtə xəv mal ger nalogas suldxm.

Taldan hazras nyz orsn kohlxozmud, jamaran hazrt irz syrlsn bolna (xadhlad uga es gixlə modna unq bəx, teiygan sənbgix hazr tygər xələhəd 3-nas avn 6 zil kyrt b lzga nalogas suldxm.

Ləgotmud xuhar, selənə mal gerig, kolxozin kədlmşin aşinь ikdylxd, kolxozin byrdəlhənə boln mal gerən batrlhnd nəkd boldgar əggdsn boldg.

Kolxozin nalog ək bolzgut.

1932 zilin Oktəbr sarin neg şinəs davull uga kolxozin parvləd, bidən bəəşn dektrin digər boln proizvodstvenn zurahar, selənə mal gerin nalogan tooləd hazr orkx kergtə. Oruez ək bolzgnyə xojr. Ərəlin 1932 z. nojabrь sarin

neg şinlə, natklnb 1932 zilin Dekabr şarlı 15 ödrlə. Zərm nutgudar mal gerin avcar xə-ləhəd en bolzgudig solbz çadxm. Tərən ert bolad, tərəhən ert xuldçksn bolxla, tim nutgu-dar ök bolzgan ərvzgo ertilyz çign çadxm. Ar yzgin nutgudar bolxla bolzgan ərvzgo xoran saz çadxm.

En bolzg solbx kergig krajın boln tanhçin kycəkç, parvləd kez çadxm.

Oktəbr sarin neg şinlə kolxozmud nalogin toog urdasnə tolz digldm. Naloginb tohan av-xdub, sylb bolzgnb mal gerin əsklhnə zil toksn xon kedm. Kolxozin mal gerin əsklhnə aşnə il medgdx bolçksn cagla en cagnb 1933 zilin yanvarb sarin neg şin.

Ter uçr derəs 1933 zilin fevralb sarin şinəs davull uga, kolxozmudin parvləd, evrənnb zilə. tocahan digləd, selənə mal gerin naloginb to-lad harhz orkx kergtə. Tolad, digləd harhçksnə xən kolxozin urdin tohar ökçksn nalognb, ökssn davad bəxlə ter ylynb kolxozd 10 xonga bolzgin erkcd xəry əgddm. Kemr kycz əgdəd uga bolxla zənglsn ədrn xən, 10 xongln erkcd orulz ök tonb diglgdəd harçksna xən, kolxoz orulz əgdm.

lahz kolxozas selənə mal gerin nalog tolgdz avdgin medylxin tələ neg ylgyr avij;

Kelxd neg selənə mal gerin artelin cug orunb lygotar harx təvin harhçksna xən 50 minhn arsln, bolxla. Dakad ter artelin terməs proizvodstvenn haruhin harhçkad) 5 ming arslngij cug orunb 55 minhn arsln bolz harçənə: Cug oruhin neg arslngas 3,5 denbşkd avad tolxla 1,925 arslng bolxm. En kolxoz, beldlhne təvcig cagtan kycəsn bolxla, nalogin josar, nalognb dərvdkç, təv kyrtl xasgdxm.

Dərvdkç xəvin xajçksn xən kolxoz 1925 arslng nalog biş 1444 arsln orulz əkmn. Ter xasgdad harsn 841 arsln, erkn sənər zurahan kycəsn brigatan, salu udarnik kolxoznigudtan maktal giz əgdm.

Kolxozinigudin orudnb nalog jahz təvgddv.

Kolxozin oln dund edllnd orad uga kolxoz nigudin mal gerin oruhinb nalogin təvcnb nid-nəklərn ədlb.

Kolxoznigudin selənə mal gerin oruhas nalogla xarhdgnb, oln dund orad uga taran, xadlhn, boln sad, ogorod, baks, boln nanb çignjumd. Mal əskxd dəng bolz ərgzylxin tələ oln dundin toond orad uga kolxoznigin mal (ykr, carmud, xən, haxa, boln tergytn) evrə

edlvz giz yldsn, nalogas tas suldxm, kolxoz-nigudin mal gerin oruhas nalog egdgn̄ zug hazrin orun̄ ökm, maln̄ cuhar suldzənə.

Kolxoznigudin selənə mal gerin oruhas, nan̄ hazras biş olsn mængnə oru bəxlə, kolxozd orad uga biddn̄ bəx mal gerin nalogin egdg xəvlə ədl təvctə bolxm.

Kolxoznigudin evrən̄ kolxozd olsn orun̄ (ədrə kedlm̄şin zalv, oln dund orsn mal gerəs avsn) nalogla xarhdm biş.

Talin hazra biş olsn mængnə oruhas, avdg nalogas, kolxozd orx xəvn̄ nalog egdm biş.

Kemr kolxozin çlen̄ (ylgyrin̄ avxd TOS-in tovarışestvin çlen̄) xazuhas oln oruhas kolxozd xəv orulz es öklə, tim oln dund orad uga olz kolxoznikin bigən yldsn mal gerin orud tolgdz nalogla xarhdm.

Kemr kolxoznigin orugin̄ tolx bolad irsn cakt ter xazuhas oldg olvrn̄ uga bolxla, selənə nalogin komiss tim jovdlmudt olsn olvrin nalog avl uga sulxz çign çadxm. Zug ter mal gerin ek nalogn̄ ter xəv nalogin̄ xajsna xəv jamaran ikər xasgdsn bolna terygin xə-lənəd.

Kolxoznigas avç nalogin kemzən taldan bənə.

Kolxoznigin oln dund orad uga mal gerinn̄ orun̄ 50 arslng es davxla 5 arsln nalog

cug mal gerəsn əgdm 50 arslngas davz odla, kolxoznigin mal-gertnə nalog im kevər təvgddm.

Nalogla xarxn oruhintəns		N a l o g i n t o n ь	
50 ar. davu	100 ar. kyrtl	4 ar. + 2 d.	50 ar. davsn arsln
100 " "	150 " "	5 " + 7 "	100 " "
150 " "	200 " "	8,50 d. + 10 d.	150 " "
200 " "	300 " "	13,50 d. + 13 d.	200 " "
300 " "	400 " "	26,50 " + 17 "	300 " "
400 " "	500 " "	43,50 " + 22 "	400 " "
500 " "	700 " "	65,50 " + 27 "	500 " "
700 " "		119 a. 50 d. + 30 d.	700 " "

Ger byldnə kədlmş kez çadşgo xojr kyn bəsn mal ger 5% tajvr avdmn 3 kyn bəxlə 10% 4 kyn bəxlə 15%.

Sənər medylxin tələ neg 250 arsln, olndundin biş mal gerlə kolxoznigin, ordg oruhas. Taşr dernə 3 kədlmş, kez çaddgo kyta, selənə mal-gerin nalogin tolz haşhij.

200 arslng oruhas nalog 13 ars. 50 d. bolxı (der xələtn).

Tynəs yly 50 arslngas 13 denəşgər neg arslngasnə, 6 ar. 50 d. bolxm.

Tegəd im bolxm.

Selənə mal gerin nalog 200 ar. 13 ar. 50 d.
 " " " " 50 " 6 " 50 "

Cuhar 20 arsln.

Carandnə kədlmş kez çaddgo ulsin xəv xajxla 18 arsln bolz tuxm (20 arslngas 10% xajxla).

Bah çidltə kolxoznigudt əgdg ləgot.

Nidnəklə ədl bah çidltə malta gertə kolxoznikud selənə nalogin komissin şidvrər nalogas suldxz çadxm.

Im sultxvr bah çidltə mal-gertə kolxoznikudt əgsn cakt ik ənbğ, əmn partizan, krasnogvardeec jovsn ulsin mal-gerig sultxkd, ək kergtə. Nalogas suldx ulsmud nalogin komissd orz xələgdz batrxm, tyryləd en kesin nerdin evrə kolxozin xurgt kyndgdz, xələgtx zəvtə. En kədlmşt selənə aktiv orulx kergtə.

Igəd batrsna xən tednə mal-ger nalogas suldxm.

Mana gosudarstvin promişlennost, xalhin kədlmşt, sovxozd, torf harhlhdn boln tergytn kergydt əmt orulz kədllyxin tələ, ter kədlmşt orxar boca keçsn kolxoznigudin olu dundd orad uga mal gerin nalogas tas suldxm.

Boca kesn bolzgtan xyrl uga ter kədlmşəsn harç odxla ter ləgot avdgn urxm.

Nyz irsn kolxozin çledyd, kolxozin nalogas suldsn bolzgar, nalogasn sulddm. (3 nas avn 6 zilə bolzg kyrtl).

Kolxozmud en der avx giz biçgdsn ləgotas nanə dora biçgdz bəx kolxozd orad uga uls avç bəx ləgot bas avxm.

Kolxoznigud nalog ök bolzgud.

Kolxoznigud, selənə mal-gerin nalogig neg hazr biş, kesg bolzğa egdm.

Sojuzin respublikst nalogin josar im bolzgud eggdz bəənə.

Sojuzn respubliks	Ök bolzğn (cug nalog %)			
	1/IX	1/X	15/XI	12/XII
RSFSR	20	20	25	25
USR	20	30	40	10
BSSR	15	15	45	25
UzbSSR	—	30	50	20
TürkSSR	—	40	40	20
TadzSSR	—	30	50	20
ZSFSR	—	25	45	30

En bolzgud oln zysn krajär, tanhçar, nutgar mal gerin avçar solğdz çadxm. Ter hazrin kycəkç parvləd zərm nutgudarm nevçk ert ök bolzg, zərmdnə ora ök bolzgud harhz çadxm.

Kolxozd orad uga kyç-kölsərn bədg malgermydin jamaran orudnə nalog təvgddm.

Nidnəklə ədlə kolxozd orad uga ulsin mal germydin; hazr tərlhnəs, əvsnə xadlhnas boln bəkc, ogorod, sad boln teryğtnəs, hazr xahlhnas biş talin mənəgnə oruhas, orsn orudt nalog təvgddm.

Hazr xahlhn, zərm nutgudar, cug hartnə
bəx xəvəvrin hazras, zərmdnə tərsn tərəhər
(tərsn hazras) kircəd, krajin boln tanhçin ky-
cəkç, parvlənə şidvrər nalogla xarhdm.

Nalog təvgddg tərənə tond, ker tərsn bolvçn
xaşa xalhin şidvr tərgdsn bolvçn, ordm.

Nalog təvgddgin tonal ker tərsn, xaşa şidr
tərxər beldəd xahlçksn hazrmud, ordm. Xaşa
xalh bəsn, əvs ovaldg boln mal xəryldg hazr-
mud bol tergytn, ordm.

Sələnə mal gerin tas ilhl (sad, ogorod, bəkc,)
bas nalog əkin tond ordm.

Nalog əgdgin tond malas: kədlmş kedg mal
(morn, carmud, elzgn) 4-nəs dekşən nasta,
neg tuhlsn boln tuhlad uga 3 nastahas dekşən
ykrmyd, neg əvlzsn xən, jamad, ordm. Gahas
nidnəklə ədl nalogla xarhdm biş.

Gazr edillnəs, əvsnə xadlnas, tus şişln
sələnə mal gerin (sad, ogorod, bəkc), mal
əskllnəs, nalognə krajin boln tanhçin kycəkç,
parvlənə salu, salu nutgud, selənd təvgdsn
oruhin normar avgddm.

Ylgyrin kelxd tanhçin kycəkç, parvlən en
nutgı: neg gektar tərənə orunə 60 arsln,
neg gektar əvsnə xadlnhu 20 arsln, sadnə—
150 arsln, ogorodnə—150 arsln giz harhz
çadxm.

Hazrin biş, talin oruhas, selənə mal geri nalog, selənə mal ger edlz bəx kynəs avdm. Selənə mal ger es edlzəx kynə orunb, selənə mal gerin nalog əgdm.

Hazr edllhnə biş oruhas nidnəklə ədl im orus nalogla xarhdm: nəmədin kədlmşin şang, jovad kedg kədlmş olvr (otxozie promisla) kustarn, remeslennij boln nanb çign.

Nutgin parvlənə çlen, seləskin çlen, selənə byrdəst bəx, kədlmş boln cergldgyd, gosudarstvin bolnu, selənə bolnu bydzetd bəx ulsin KKOv-in kədlmşt şidgdsnə ulsin, ednlə ədl im byrdəcnrin, selənə tyryn kooperacin boln nutgin, uçaştgin, kolxozd, sovxozd, kədlz bəx agronomin, zalvsas nalog avdm biş.

Hazr edllhnəs biş, orsn şaa,—zalvin orunb nidnəklə ədl tolgdxm.

Selənə mal gerin nalogla, kolxozd orad uga mal gerin, kolxozin çlenə mal gerin ezn, haz edllhnəs biş ordg orunb 1931 zilin janvarı sarin 31 ədr kyrtl otsn bolxla, xarhz avgddm.

Nəmgdəd olsn mənəgnə nalogla xarhdk orunb giz, tolgddg kemzən, nidnəkəsn solsmn biş. Xazud nəmgdəd olsn orunb 10⁰/o-nb nalogla xarhdm. Evrə gertən bəhəd, kədlmş kesn kədlmşç esklə cergldg kynə bolxla olsn zalvinb 15⁰/o xarhdm.

Promisld jovad kesnäs (otxozij promisl) olsn zalvasn²⁰0%-n²⁰ xarhdm.

Kemr nalog avx digin²⁰ ke²⁰ cagla xarhcad ter xazuhas oldgn²⁰ urz odsn bolv²⁰cn, xaruhas olsn oru nalogas sulddm biş. Kemr ter oru orlhn ugn bolsn u²⁰çrar, tyn²⁰ mal gerin nalogn²⁰ dekd ik²⁰er xasgdz odxla, tyn²⁰ erlg²⁰er teryg, sel²⁰en²⁰ mal gerin nalogas, nalogin komiss xazuhas ordg orugin²⁰ nalogas tas es gixl²⁰ z²⁰ermsn²⁰ sultxz çaddm.

Sel²⁰en²⁰ mal gerin nalogin josar, kustarnij, remeslennij boln talin hazrin biş olvrin orun²⁰ ger bolhnd sel²⁰en²⁰ nalogin komiss²⁰er kemz²⁰en²⁰ tavgddm. Cug orun tohas promislenn proizvodstvenn haru, ylgyrin²⁰ kelxd, sir²⁰jo, tyl²⁰en zerzevd, ke²⁰ modnd, çolun, t²⁰emrt boln tergytnd, harxk haru, hardmn. Promislin oru nalog eglhnd moltdan biş, x²⁰evn²⁰ ordm. Kustarn boln remeslenn promislin orun²⁰, kraj²⁰in boln tanh²⁰çin kyc²⁰ek²⁰ç parvl²⁰en²⁰ şidvr²⁰er, 40—60% nalog ²⁰ek tond ordm. 40% dorakşan 60% dekşan çign nalog ²⁰ekd ordg josn uga.

Promislas oru tolx ylgyr: kelxd neg gert ger byln²⁰ 5 kyn boltxa, tedn²⁰es negn²⁰ hosç, hos xatxdg. Nidn²⁰ (1931 zilin janvar²⁰ sarin neg şin²⁰es, dekabr²⁰ sarin 31 ²⁰edr kyrtl²⁰) 100 ²⁰edr k²⁰edlsn boltxa. Dundin²⁰ olvrn²⁰ ²⁰edrin 4 arsln gij.

En kevər tynə cug orunb 400 arsln bol-
zənə. (4ar. $\times$ 100ədr, xatxlhna bulhar, xadasnd
boln nanb çign jumnd 100 arslng harhsn bol-
txa. Ter cagt diglsnb orunb 300 arslnhas, kra-
jin esklə tanhçin kycəkç parvlən nalog təvx
xəvinb harhx zəvtə.

Kooperac bolsn kustarb boln remeslenni-
kudin, talin nəmədin kəls edldgo bolxla, en
tolgdsn oru neg dərvinənb xasgddsn. En ləgot
koperativin fond orsn. tovarişestmydin, çlend
bəzn uls avdm.

Kolxozd orad uga ulsin, bazrt, 'selənə mal ger harhdg, xot, ed-tavr Xuldad olsn oruhas nalog avlhn.

Kemr selənə mal gerəs harhdg xot-xol çastn
bazrt, gosudarstvin boln kooperacin beldihnə
byrdədsin ynəs davulad xuldsn bolxla kynəs
orsn orud selənə mal gerin nalog təvgddm.

Ynə orunb 1931 zillə nalog ək zyta totinb
tohinb eklz avsnas avn zilin selənə mal gerin
nalogin diginb kelhn kyrtl tolgdz, ter cagin
turşd orsn oruhas avgdm.

Kemr kolxozd orad uga kyn, ter totan kolxozin
lavkar, esklə kolxozin bazrar damzulad xuldxla
ter cakt tynəs orsn orudnb nalog təvgddm biş.

Çaastn bazrt xot xuldad orsn oruhin kem-zəhinə selənə nalogin komiss harhdm.

Selənə nalogin komiss çaastn bazrt, selənə mal gerəs avsn xot xuldsn ulsig, bisəsny cu-haruhasn surad, kedy boln jamaran jum xuldsin, medz avx kergtə. Medz avsn juman selənə xamdan bədg ulsas surad çiklz avx kergtə.

Çaastn bazrt xot-xol xuldsnas orsn oruhin xazhr harhl uga kexin tələ kolxoznigudig, bednota, boln aktivist —serednək ulsig nar giz avç xamdan kex kergtə. Selənə nalogin komisst en çaastn bazrt jum xuldsn ulsin nərđin batrsna ton, ednə nərđ nalgın nalogin komissur batrlhd ilgəddm.

Çaastn bazrt jum xuldlhnas orsn, nalog avx oruhinny ton (məngn) ter kynə natk mal gerəs avç bəx oruhinny tohas davx zəb uga.

Kolxozd orad uga ulsin bah çidltə mal-gert əgdg ləgot.

Kommuna partı boln sovetin jasn, en kevar kolxoznigudt boln kolxozmudt ləgot əgəd, kolxozd orad uga ulst, tednə mal gerin əss-kin tələ, kolxozd evrə durarn orxin tələ ik ləgot əgnə.

Nidnəklə ədlər selənə nalogin komisin şid-
vrər tas esklə xəv nalogas bah çidlə maltə
gertə, kolxozd orad uga, ulsig nalogas sultx-
zanə. Igz suldx ulsin nerdydnə bednotan, kol-
xoznigudin, serednəkin aktivin xurgt xələgdz
kyndvrt orx zəvtə.

Sənə xələgdəksnə xə n ednə nerdnə, nutgin
nalogin komissd ilgəgdəm.

Mal əsklinə boln ysnə mal-gert əgdg ləgot

1931 zilin xə narsn təl nalogla xarhdn
biş. Ylgyrinə kelxd nidnə neg ykr, horvn xə n
bəhəd nalogla xarhsn bolxla. Oda ter kynd
xojr ykr 6 xə n bolsn bolxla, telnə 1 ykr
3 xənd nalog təvgdəm biş. Karakul xə n boln
tednəs harsn baldr xədəs nalog avgdəgo.

Oln dundin sektort kədlmş kez bəx ulst əgdg ləgot.

Hazr dork kədlmş boln promişlennostə
kontrakta kesn, esklə durar kədlxər bolzqləksn
uls, neg ziləs tətuhar biş, nalogas sulddm.
Magnitogorsk boln Kuzneckd bəx toxlənd
oç kədlxər kontraktac boln evrə durar bolz-
qləksn uls en ləgot bas avxmən.

Kemr kontraktac esklə evrə durar yldəd kə-
dinəv gigəd bolzqləksn əmts ter sorgtan kyrl
uga kədlməşəş harç odxla en ləgotas sulddgn̄
urad nalogin josar tednəs selənə mal gerin
nalog avgdm.

Gospromişlennost̄d, transport, Zəng avlıclıhna
predpriyat̄d, sovxozd, gostoxlıhd boln tergy-
tnd, kontraktac kegəd kədlz bəx ulsin mal ger
nalogin ləgot avdm. Im kədlmşt jovad olsn
orun̄ josna harhsn kemzən̄, tigz jovz kədlđg
kyn uga ger-bylin mal gerəs avsn nalogin ərə-
lin̄ өгdm.

En ləgotig udan, şişl̄ng angucldg, bijən be-
ldlh̄nə byrdəcd kontraktovaty keçksn uls avdm.
En uls kontraktacan evdkçksn cagla ləgot avd-
gan urxm.

Mod beldlh̄nd, mod usar jovulx kədlmşt, to-
rşd kədlsn uls nalogas tas suldzənə:

Revolycia kyndlgdsn boln kulakin haras gem şaltg avsn ulsin ləgot.

Ulan cergçnrin mal—ger, dənd boln kədlmşt
kədləd, kədlđg arhan gem, SSSR-n bolnu soj-
uzin respublikin 1 esklə keşg orden avsn uls,
kədlmşt aldrşsn kyn, tomsrtə revolycin zer-ze-
vər şanglgsn kyn, milicin cergçner boln parv-

lændnə kədlɔg ʊlsɪn kɔlxɔzd ɔrad ʊgə ʊlsɪn
məl ɡernə ʎɔɡɔt əvdm.

Kulakla noldz jɔvəd, selənə ɔlnə sovetɪn
kədlɪnʃt ɪkər zɪtkz kədlzəhəd əlɡdsn, selənə
aktivistmudin ɡer ɐyl, belvsn yldsn ɡergd.
nasnə kycəd ʊgə kykdtə bɔlxla məl ɡertnə. əl-
ɡdsn ɔdrəs əvɪn fəvɪn zɪlɪn ɛrkəd nəlɔɡ təvgddm
bɪʃ, nənə tər ɡer bɪld kədlɪnʃ kɛz ʃadm kɪn
bəvʃn.

Neg hazras taldan hazrar nyz ɪrsn ʊls,nylh-
nə jɔsər 1930 zɪlɪn ʌprɛlɪ sərɪn neg ʃɪn kyr-
tɪ nyz ɪrsn bɔlxla ʎɔɡɔt əvdm. En ʊlsɪn tuskər
nɪdnək ʎɔɡɔtɪn kɛmzənə tər kɛvtən yldsmn.
Tɪm məl ɡermɪd ʃamərən hazrt ɪrz bərɪsn bɔl-
nə tɪnə ʃɪnzər nəlɔɡəs 3-əvɪn 5 zɪlə bɔlɔɡudt
hər mɛddm.

Kemr hazrtɪnə mɔdnə ʊng bəhəd tyɡɪnə ʊg
kɛx kɛrgtə bɔlxla 5 zɪlɪn ɛrkəd nəlɔɡəs sʊlddm,
xahləd ʊgə hazrt ɪrsn bɔlxla 3-n zɪlər.

Ajulla xarhsn (tɪmr, məlɪn yklɪ bɔln tɛrgɪtn)
məl ɡermɪdt, xəri tɔxnɪxdnə dən bɔlxər
tɛdnɪɡ selənə məl ɡerɪn nəlɔɡər ʎɔɡɔt ɔɡəd,
ɔɡʃ ʃadx ʃɪdlɪn xələhəd ɛsklə təs, ɛsklə xyv
nəlɔɡəs sʊltɔɡdxm.

Der bɪʃənəs kɔlxɔzd ɔrad ʊgə ʊlst ɔɡɡd-
zəx ɪk ʎɔɡɔt bənə en tər partɪn, sovetɪn jɔsnə
məl ɡerɪn bɔln politɪkɪn kɛrgɪɡ kycəxd nəkd

bolxar kegdzənə. En ləgotig kolxoznikud, es negdylsn mal gerin xalxar, jirin kolxozd orad uga kyç-kəlsərn bədg ulsin avdg ləgotig dərnb bas avxm.

Kolxozd orad uga kyç-kəlsərn bədg ulsin mal gerəs avdg nalogin kemzət jahz, çik bolsn ugahin evrən xələz bolxm.

Kolxozd orad uga kyç-kəlsərn bədg ulsin mal gerin nalogin kemzənə giz salu harhəksn bənə.

Nidnəkər bolxla ərvzgo boln orsimn. Nidnək nalogin kemzəhər cug oruhas neg kynd 20 arslings harhəkdg bilə. En jovdl alb çign mal gert, kedy kədlmş kez çadşgo kykd, əvgd, kəlb har uga uls bənə terygər xələz kegdə kergtə bəsmn.

En zilə nalogin dig kegdxlərn, en jovdlig xələz ger byld kədlmş kez çadşgo ulsin xələz kexər kegdsmn.

2 kədlmş kez çaddgo kyçtə mal gert cug nalogas 5°/o xasvr kegdəm. 3 kyn bəxlə 10°/o 4 kyn bolxa 15°/o.

Kolxozd orad uga kyç-kəlsərn bədg mal-gerin nalog igz tolgddm;

Kolxozd orad uga mal-gerin nalog ök orunb 100 arslngas es davxla—7 arsln bykl mal gerin oruhas avdm.

100 arslnhas yly oruta mal germyd nalogin im kevər əgdm.

Nalogla xarlız nəx oruhinb to.	Selənə mal-gerin nalogin to.
100 ar. yly 150 ar. kyrtl.	7 ar. + 5 d. 100 ar. yly oruhin neg ars.
150 " " 200 " "	9 " 50 d. + 8 d. 150 " " " "
200 " " 300 " "	13 " 50 " + 13 " 200 " " " "
300 " " 400 " "	26 " 50 " + 17 " 300 " " " "
400 " " 500 " "	43 " 50 " + 22 " 400 " " " "
500 " " 700 " "	65 " 50 " + 30 " 500 " " " "
700 " "	125 " 50 " + 32 " 700 " " " "

Nalog tolz hərhlhna ylgır avad xələj.

Jk dərvd nutga Taşnina N. ger bylnb 5 əmn, tynəs 3-nb kədlmiş kez çaddgo; en mal ger: 4 ga tərətə, 2 ga xadlhtə $\frac{1}{2}$ ga ogorod-ta neg mərta, neg ykrta, xəjr xəta.

Kelxd tanhçin kycəkç, parvlən, en nutgar oruhinb norminb igz təvz gitxə:

1 ga tərən—50 arslng 1 ga xadlhn—15 ars., 1 ga ogorod boln sad 300 zuhad arsln, 1 mörn—30 ars. 1 ykr—25 ars. 1 xən—2 ars. 50 denbşk.

En normar Taşnina nalog ök orunb en bolzənə.

4 ga tərən (4 ga $\times$ 5 ar.)	200 ar.
2 " xadlın (2 ga $\times$ 15 ")	30 "
$\frac{1}{2}$ " oğorod (300 : 2)	150 "
1 mörn (1 $\times$ 25)	25 "
1 ykr (1 $\times$ 20)	20 "
2 xən (2 $\times$ 2,50)	5 "

430

En kemzəhər im in oruhas im bolxm.

nalog təvgdx oru 400 ar 43,50

" " 30 " 720

cug nalog . 50 ar. 70 d.

3 kədlmiş es kez çadg kynd ök xajvr kexlə
nalogin 45 arsl bolxm (50 arslng 70 denş-
kəs 10% xajvr.)

Nalog amrar tolz harxkd, selsovet bolhnd
bəx digər nekə avad nalog ök oruhin medz
avad kedy kədlmiş kez çaddgo kyn bəsin
medz avad amrar kez bolxm.

Nalog ök bolzgud.

Kolxozd orad uga kyç-kəlsərn bədg mal
germyd selənə mal-gerin nalogan, kolxoznigin
oln dundan orulad uga mal gerəsn ök nalo-
gan, ök cagla xamdan əgdm. En bolzgud əmn
biçkdə. Dara selənə kycəkç, parvləd en sorgu-
dig oln əmtnd medylxin tələ delgy selsove-
tin, kooperativin kolxozin bol nanə çign yzgdx
hazrt, biçz avx kergtə.

Ynəs nanə en bolzgud xurgt, nalogin casnd
biçgdz medylgdx kergtə. Neg zilin erkcd en
sorgug soləgddg jasn uga. Selənə mal gerin
nalogig, bolzgasn əmn əksnəs sən jovdl uga.
Ynə tusnə, kyç-kəlsərn bədg uls nalogan bol-
zgas tyrylz orulz əgəd, 1932 zilin kuləturn—
mal gerin tosxlhnd ik nəkd bolxm.

Selənə mal gerin nalog, nulgin boln selənə
kergt orsn uqr derəs, tynə neg arslngnə neg
denəşknə taşr bolzgas tyrylz əgsn zamd, se-
lənə mal-gerig socialistiçesk kevər xəvrylxđ,
kuləturen boln mal gerən ədən harxkd ik gidg
nəkd bolxm.

Bolzgtan nalogan es əklə ter nalog, josar
damzulgdz əgylgddm. Bolzgtan es əggdsn na-
logt peni əsdm, kyç-kəlsərn bədg mal gerin
bolxla $\frac{1}{5}$ denəşkin xəv neg arslngn davulz
bərn ədr bolhnd, kulakas bolxla 1 arslnhas,
davulsa ədr bolhni 1 denəşk. Nalogan tas əgl
uga bəxlə ter kynə ger malnə biçgdəd, xuld-
gdz oddm.

Selənə mal gerin nalogan durta sberkassd,
gosbankin uçrezdenymydı, evrə seləsovet dan
sberkass gosbank xojr uga bolxla. Dakad kemr
nalog ək kyn evrə mal ger derən biş talir
hazrt bəxlə, poştin gerən damzulad əgylyz ça
dxm. Kolxozmud nalogan zug gosbankd əgdm

Kulakin mal-gert nalog təvlin.

Kapitalizmin yldyr socializmin kyçtə dəvrlin, delgy kolxoz toktəhax kulakig klass boldgin tasllin, en kulakin halzu xəry dəvrlə harhv.

Kulak evrə harad ɵngən xəvryləd, ky moxlaldg kynə şim şys udgan bultulad, „kədlmşç“, mal gertə bolsn bolad bənə. En kesg zysn kulakin xurmşlhnə mek, en kulakin alinə urulx bolsn nalog ikər təvx jovdl harhv.

Nidnəklə ədlər şin nalogin josar kulakin mal germyd tednə lavta oruhar, kyç-kəlsərn bədg ulsin kemzənə (norm) ədlər biş, tus tustnə nalog təvx bolz harv.

Oln zusn nutgudt, kulakmud, evrə kyç kəln biş olsn oruhan, oln zysn alər bultylxar ednə. Derəs en aləmudin cuktnə medxd kynd.

En uqr derəs selənə mal gerin nalogin josn, tednig medz harhk kergig sojuzn, krajn, tanhçin kyçəkç parvlədt dalhz bənə.

Iamaran mal germyd kulakin bolz tolgdxig sənər medxin tələ RSFSR-t tednə bəlhiq medxin tələ harhsn janzin xələj:

Kulakin mal ger bolz tolgddg janzs im.

Negdvər, evrən selənə mal gerən ɵskxd, esklə kustarn promislə bolsn predpriyatə dangin nəmədər ky bərəd kədlmşinə olzldg bolx-

la. Ynəs harxknə zug mana josar nəmədin
kədlmş edltxə gigəd şidgdsn, şyvriñ josinə es
avçksn uls bolxla.

Xojdvar termətə, toş cəkdg gertə (maslo-
bojnə) tutrhin xəls iləgdg termətə (kyporaşx)
zarmin xəls unhadg termətə (prosoruşka) volok-
no—çisalka, nos yrllnə (şerstobitka tereçnoe
zavedenie, bodnck, tems xahsadc nanə çign tim
maşinə 'kyçər edldg (mexaniçesk) dvigatelə)
promişlennostin proizvodstvta bolxla,—tim mal
germyd. Kemr mal gert salıkna kyçər bolnu
ujna kyçər nolddg pridgrijatə vəhəd tynə orunə
krajın esklə tançin kycəkç parvlədin kemzənəs
davad vəxlə bas kulagin bolz tolgddm horvd-
var,—kemr mal gert kyçərnə, ergnə əmtig ger-
tə kədlmş əgəd moxlalz şiminə avdg esklə
arendd əgdg, es gixlə mal gerin harhdg ju-
minə xaldz avad jum kedg promişlenn predp-
rijatə vəxlə.

Dərvdvar—Kemr mal ger, dangin nəmə-
dtt əgdg ik selənə mal gerin maşitə bolxla,
esklə ter maşihərn şang avad talin mal gert
kədlz əgdg bolxla.

Tavdvar, Kemr nutgin nalogin komissin
şidvrəs, əgçəsni kyndnə arh uga bolad əgçənə
giz şidgdsnə xəñ, tynə hazrinə arendd avsn
kyn kylak bolz tolgdxm.

Zurhadvar bolxla, kemr gylgənə uxa-
tahar, promışlenn kevər edlxər sad, vinograd-
nik boln tiim tustə jumsig, arendd avdg mal-ger.

Doladvar, kemr dangin kynd, bəxin tələ
bolnu esklə predprijatə harxkin tələ, ger xaşa
xalhan nəmədt əgdg bolxla, zug tynəs orsn
orunə krajin boln tanhçin kycəkç parvlənə har-
hsn oruhin kemzənəs davxla.

Nəmdvər bolxla, kemr ger byldnə bəsn
kynəs negnə jum gylgdg bolxla, esklə gylgəç-
nrin xorndk zarc, nanə çign kyç-kəlsərn bədg
ulsin, oruta bolxla.

Tal taldan krajsar tanhçar en kev-janz oln
zysn bolx uçrar en janzs tər krajin, tanhçin
kycəkç parvlədər dernə nemgdz çadxm.

En tus tustnə təvlhər serednək ulsig kən-
lrəşgo bolxk derəs, josn tiim xazhr harhsn,
selənə klassin politikin xalh xazilhsn ulsig
dokşn şodvrla xarhulxm giz şidsinn.

Selənə mal gerin nalogin josn, harhsn kula-
kudinə nerdig eik biş selənə bədnotan, kol-
xoznigudin boln aktiv-serdnəkin xurgudar ted-
nig sən gidgər xələxm giz dalhzənə. Kulakin nər-
din tuskar syl şidvr nutgin nalogin komiss kedn.

Kulakin mal gert ilhi uga xuhar oru əgdg
totnə—nalogla xarhdm. En tond kyç-kəlsərn
bədg ulsin nalog əkin tond ordgo, şovu əsklhn,

şinə tələ mal, haxa eskilən nanə çign nalogla xahdgo jumsin bişnə, kulakin mal-ger t bolxla nalogla xarhdn.

Kulakin ger byləs, hazrin biş olvras, nemgdəd olsn olvrnə bolvçn, kyç-kəlsərn bədg mal nerin xəvinə əgdglə ədlə biş mōlt orulhasnə nalog avgddm (100% olvrasnə).

Kulakt taldan kemzən harsn bənə, en kemzəhər; serednək ulsin nalogin kemzənəs xolvən ikər avdm. Ləgot kulakin mal-ger tas avdm biş. Nalogan neg bolzgar əgdm.

Selənə mal-gerin nalog avlhn der harsn xazhrig jamaran kevr der josnd gerçldm.

Şin josar, selənə mal-gerin nalogin tuskar, alək neg zarh bərlhn, survrud nidnəklə ədlə selənə nalogin komissar xələgdz kegddm.

En uçr derəs en selənə nalogin komiss şidxlərn, sən, xazhr harhşgo uls orulx tər ik çinrtə. Selənə mal-gerin nologin komiss mal germydin orug çikər tolz harhz, bykldnə, caktnə selənə mal-gerin nalogin josar harhsn ləgotinə ök kergtə.

Kolxozd orad uga kynə, kolxoznigudin, selənə mal-gerin tuskar əgsn erlg boln zarh

bərlihi, səbəvətə əgəddi. Səbəvətəy tərli
uga sələmə məl gərin nələgin kəmissin xəlvət
ək zəvətə.

Sələmə nələgin kəmissin şidvər, nətgin kə-
missə bürüşəgəz əgədz çadəm, nətgin nələgin
kəmissin şidvər syl şidvər bəlzəmə. Kəlxəzin zərli
bərlhig kəlihi onğstan.

Kəlxəzin sələmə məl gərin nələgin tək ərlə,
bəli zərli bərlihi nətgin mənəmə xəlxin otdəld
ordm. Tərnə tigəd tydəli uga nətgin nələgin
kəmist ək zəvətə.

Nətgin nələgin kəmissin şidvərig kərajini bəli
tənhəini mənəmə xəlxin pərvənd bürüşəz gərləz
əgə çadəm. Zərli bərlihi bəlzətnə əgə bəx
iostə

Oruhini tə diginə xəzər əvsinə uçar, orzəx
oruhinə xəzər təlsər bəli nələginə xəzər təlz
hərlihinə uçar ləgət əktə gisinə uçar, nələg
əktə giz cəs əkən ədrəs əvni nəg sərini ərgəs
dəvəlli uga ərləni ək zəvətə.

Təldən jəvəldi; əjəlli xərlisnəs əvni 15 xəngini
dənd, ərlə ək sənət bəlxlə, ək zəvətə. Ərləg
bəli zərli bərlhig ərsni ədrəs əvni sər dəvəlli
uga xələz nəgəndə hərliki zəvətə.

Tərli zərli bərlihi bəli ərləvəlihi nələgig əv-
tig zəkəsdəmi bəş.

Selənə mal-gerin nalogig təvlhnd partakti- vin kycəx kergyd.

Socialistiçesk dövrlhn delgy bolz jovx cakt, kulak boln tynə zarcnr halzu gidgər, partin boln sovetin josn kez kycəzəx kergydig en dotr selənə mal gerin nalogin tuskar bas, en tørt tuşahan xəldəz xoləvlxar kədlz bənə. Kulakin xov şivrin əmnəs bidn ik gidg cəlhvrin kədlmş kex kergtəvdn. Kulakud əgç bəx ləgotig caasnd biçxəs biş əgdgnə əgşgo gigəd nanə çign selənə mal gerin nalogin josig buzrdulxar kesg oln zysn xov təvzənə.

Kulakud ky moxlalad kynə şim-şys udgar bult ulsn derən, nalogan egl uga bərsn derən, en kerglg xoləvlxar kyç kəlsərn bədg uls dotr, nalogan əkm biş gigəd kədlmş kezənə.

Hancxn ynə bijn nalogin kergt cəlhvrin kədlmşig erkn tyryn en josig kycəxd nəkd bolx kerg giz medylzənə.

Kolxoznikud, kolxozd orad uga kyç, kəlsərn bədg—bednək, serednək uls en josig ky-cəxin tələ uxan syrgən əkç nəkd bolxinə, zug en selənə mal gerin nalogin josig sənər medylxlə tegəd əç bolxm.

En selənə mal gerin nalogin tusk olna—cəlhvrin kədlmşig, dora selən bolhnd bəx partin byrdəcnr hardz kex kergtə.

Ədr boln kolxozin bednəkin əmn jovdg
ulsar, surhul-erdmtə xalxar kəddg şkolin,
likpunktin omşlhna gerin, klubin, ulan bulng!
kolxoznigudin germyd boln nanə çign ulsar
dən avad partin byrdəcnr en josna uçrin
cəlhvrin kədlmş kex kergtə. En kədlmş dən
bolad, durarn cuhlulh kelgyll uga, josnd
az xahrasn en harsin dangin xələhəd bəx
zəbtə.

1931 zillə selənə mal gerin nalogin tuskar
kesn cəlhvrin kədlmş zərm nutgudar, seləso-
vetmydər, imnə cən biş, ter dorin partin byr-
dəcnr en noldəg es tolhalz çadsn uçar, en
selənə oln sovetin josna xalxin ulsig en kergt
es orulz çadsn uçar, partin aktivin en kergt
sənər orlcz es kesn, selənə mal gerin nalogig
avxd xələvrin es çanhlsn dakad en tər ky-
cəxd tuşahan xaldadg zərm sovetin cerghnə
oportunismudla bolşevigin kevər es noldsn
uçr derəs en kergig ik kerg giz es kesn uçr
derəs, kulakud ik gidg xov zəhəd, en nalo-
gig avlhnd ik gidgər tuşahan xaldasmn,
lgz Kamskoustəinsk, Kajbick, Nurlatsk nut-
gudar boln Manhdin respublikt, Narn sux
sivrin, Başkirin zərm nutgudarnə boln nanə
çign hazrmudt dora byrdəcnr cəlhvrin ik
kədlmş kez çadl uga, selənə oln sovetin

əmt en kergig kycəlhnd es orulsn uçrar,—
mu bolsmn.

Selənə mal gerin nalogin kedlmş kexin əmn
im ik cəlhvrin kerg kegəd, oln əmtig en
tərt orulad dora bəx partin byrdəcnr ter oln
əmtig selənə mal gerin nalogin uçrar, syzgin
orulsn derəs bolşevigin kevər en nalogin
tələ kegdsn noldag tolhalsn derəs avn en kerg
ik sənər kegdsmn.

En noldag jahz kexin medxd Ivanovo-pro-
mişlennostin tanhçin noldan ylgyr bolz çadxm.
Ynd dora byrdəcnr ədr bolhn en kerg jahz
jovzaxig xələhəd, buruhinʹ harhad, bisn en
kerg jahz kycnə kyndvrt orlcad bəsmn. Tanh-
çin boln nutgin partin komitetmud kesg dakz
jamaran aş bolz jovxin zasedanʹdan songsac
kyndvr kegəd, kulakin mal gerəs nalog jahz
avgdsn bolna, jahz orunʹ tolgdsn bolna me-
dəd xələhəd bəsmn.

Severn Kavkazin zərm selşovetmydər par-
tin jaçejk sənər en kədlmşt orlcz kesn derəs
en kerg sənər kyçsmn. Kurzanovsk selşovetd
VKP(Б) jaçejk en nalogin josna statʹj bolhin
medyl avad en tər kycəxd kolxozin, selənə
aktivn jovulad, tegəd en ulsnʹ kolxoznigudt
sənər medylz cadsmn. Kulakin sanahin, ker-
ginʹ xuhar negdəd xamxlz xajsmn.

Nizegorodsk krajın zərn nutgudnı en cəlhvrin kerg eklxəs ömın partaktivasn, seləsovetd nəkd bolx upolnomoçenn harhla.

En upolnomoçenna kergnı taslı uga selənə mal gerin nalogın tuskar bədnotan, kolxozmudın xurgt, olın selənə xurgt cəlhvr ök kerg bilə. Im nutgudar nalogın sorktan kyrgl uga egəd təvsn tohan davuln kycəv.

En bədlmud selənə mal gerin nalogın sənər kycnha cəlhvrin kergig, olı əmtig en tərı orulhn jamaran ik çinrtəhin yzylzənə.

Nutgin komitetin, selənə jaçejkin cəlhvrin kədlmı kex zurad; daranı, cəlhvrin kədlmı kex bolzgnı, jamaran kevər arhar, esvər partaktiv, komsomol, nutgin selənə byrdəcnr, selənə sovetin əmtı en kergt orlcxan. zura kez nedz avx kergtə.

En zura, cəlhvrin kergt orx byrdəclə erk biş xamdan xələgdz batrz kycəgdı zəbtə. Dərnı parlin byrdəcnr, selənə, nutgin byrdəcnrmydin uçrezdenlə xamdan, aktivas boln mal gerin—politikın kerg kycəz jovx upolnomoçnmudas, şişln cəlhı egdg ıls harxk kergtə.

Kyç kəlsərn bədg selənə ıls dotr, cəlhvrin kədlmı kex caktan, ter cəlhvrin kədlmı kex ıls en tərıg sənər medz avxınlı, xələz, nalog

avlhna zavrin caas harln̄ egç, taldan çign nalogin uçrta dekr̄ ök kergt̄a.

Selənə mal gerin nalogin uçrln̄ medz avsna xən tynə salu salu ilhvrln̄ medz avsna xən, cəlhvrln̄ kədlm̄ş, oln kyç kəlsərn bədg uls dund, çikər kegdz, kulagin kontr-revolycionn zəngln̄ uga kez çadxdn.

Nutgin sovetin xalxar kegdz bəx cəlhvrin tərīg, nulgin partin byrdəc tohəlx kergt̄a.

Nutgin partaktiv selənd, kolxozd, sovxozd, MTS-d, şin toşxlhna hazrmudin boln nan̄ çign hazrin əmtn̄, jamr kevr̄ cəlhvr avna teryg medx kergt̄a. En kergt̄, kulttergn jəvad kəddg redakc kul̄tpalat̄k axtag olzlxig erk bi kycəx kergt̄a.

Selənə mal gerin nalogin tuskar, ker tegt kədlm̄şin xorntk amrlhna cəgla, es gixlə kədlm̄şən təkssknə xən, cəlhvrin kədlm̄ş kex kerg erk biş kycəgdx zəst̄a. Nalogin tuskar konsultac harhad oln əmtnd es medgdsln̄ cəlhz ök kergt̄a.

Cəlhvrin hol uxan̄, selənə mal gerin nalog, kolxozin byrdəlhna—mal ger batllhna tər̄t, selənə mal gerig əskx, socializinin toşxlh oln kyç kəlsərn bədg ulsin dəngin mən̄g orulx tər̄, nutgin, selənə mal ger boln kul̄bturln̄ ədlylxd, kulakla noldxd zer-zev bolxin, nan̄ çign ynlə ədl tərmyd—bolxm̄n.

Partin byrdəcnr selən xorad, seləsovet xornd socialistişesk dərldə kegəd, cəlhvrin kergig ik politişesk kompanʹ bolhz kexm.

Klassin xalh çikər bərlhn.

Nidnək nalogin uçrta kədlmş partin byrdəcnrin tasvr uga, əcər bolhn hardvr bəsn dərəs, klassin xalh nalog avlhn der çik bolv. En kevər partin byrdəcnr uxahan, onʹgan es əksn hazmudt klassin xalhig xazilhəd bəsmn.

Ylgyrinʹ kelxd Başkirin respublikin zərn nutgudar kulakin mal ger harlhna kədlmşig, nutgin boln selənə kətlgç byrdəcnrin dəng ugahar məngnə parvləd kez. Ter nutgudar, mal gerin boln politişesk kergər kədlz bəsn upolnomoçnr, kulakin əcər şulun əgylxd nəkd bolsmn uga. En uçrar kesg selədmudt kulakin mal germyd kytdən ilhrz harhdsn uga, aşr dernʹ ək nalogin əcər caktan kyçəz əgsmn uga. Severn krajın Kutlassk nutgd nutgin boln selənə partin byrdəcnrmydin hardvr uga, kədlmştʹnʹ muhar nəkd bolsnas avn kulakudan cuharag harhz uga. Kulakud mal gerən xuldad, tarahad, bisnʹ biçən kulak boldgan „urulxar“, ək nalogan əglgə bəz. Im jovdl Ivanovo-promişlennostin tanhçin Kostromsk. Suzdalʹsk boln Kolçuginʹsk nutgudar bəz. Nutgin

byrdəcnra kədlmişin şyz xələxlə oportunisti-
çesk jovdl harad bəz, en kevr kulakudig „al-
dad“ bəz (Nerexto, Serəda).

Ter nutgudt, serednək ulsig kulakin tond
orulad tus tustnə nalog təvəd, klassin xalh
xazilhəd çign bədg jovdlmud harç.

En jovdlmud kesg nutgudt boln selədydt
partin byrdəcnr tasvr uga bijərn, kulak olxd
kex hardvrig jumnd toll uga, en tərīg
politiçesk tərīn tond orull uga bəsn derəs
harsmn.

Severn Kavkazin, Kubanoozersk nutgin par-
tin byrdəcnr kulakin tond orx mal ger ollhnd,
ək nalogan caktan əgylədnə, josta bolşəvi-
kin nolda harhz.

Ynə selşsovetmydt kulakin tond orx mal
germyd olx kədlmişig selənə partjaçejkin boln
nutgud irsn ulsin urgar hardvrrar grupp bed-
notan xurgt təvəd kegdz.

Narn harx sivrin zərm nutgudar parlin byr-
dəcnr ik gidg dəng selvg boln bisnə orlcad
kesn həzmudt kulakin tond orx ulsig harhax
kergig, josta politiçesk kergt toxraz. Kesg selş-
sovetmydt kulakin nerd tyryləd partaktivin
işklə partjaçejkin xurgt, partiin biş aktivla,
grupp bednotala xamdan cuhar xələz şyz, en
xələcin ton tegəd kolxoznigudin boln kolxozd

orad uga—bednək, serednək ulsin, oln dundin xurgt xələhəd kez.

Im esv kulakin tond orx mal ger harxkd, tednə oruhin tolz harxkd boln selənd bərz partin, sovetin josna xalhig xazilhəkəd ik gidg sən esvinь yzylv. Ynəs nanь en form oln selənə əmtig selənd mal gerin nalogin kədlmşt orulxd ik çinrtə.

Kulakin tond orx mal ger ilhz harx tednd nalog təvx kergig kergt avl uga bədgə partin byrdəcnr ik gidg nolda kex kergtə.

Səkətə partin xurgudt partd bədgə kolxo-zin, bednəkin, serednəkin aktiv nar gigəd, selənə jaçejs kulakin tond orx mal ger ilhz harxd., tednd nalog təvxd, seləsovetin kex kergig, selənə aktivn kex kergig kyədvrt əvəd cəlhəz ək kergtə. En xurgudtan kulakin tond orx mal ger ilxkd, jamaran janz bənə teryd medyləd, dernь sənər kyccdn ilhz kulakig harxd nemyd janzs temdgəz avx kergtə.

Ynəs tatuhar biş ongan kulagas orx nalog jahz avgdz bənə, kulakin əəg edinь garantin biçz avlh kezəny es əgdgdsn nalogin ormd kulakin əlg ed avgdm, kend ter əlg ed xaldgdsn esklə əggdsn bolna, tynəs orsn məngnə tonь diglgtz avnu, en totd, ək kergtə.

Selənd mal gerəs nalog avlıh kəzəhəd im
tər martx kerg uga:

„Kapitalistiçesk elementig tas uga kex tər,
zug bolşevikin delgy jamaran çign tuşag tas
cokad oln kədlmşç klassig selənə kyç kəlsərn
bədğ ulsig çidlin, kylakin ömnəs, negdyləd,
alş biş burzuazno kapitalistiçesk xəv yldlig
ərlhəd, dəvrlhnə tavn zilə, zurag syl kyrtln
kyçəhəd, kez bolxmın.

Molotov).

Partin byrdəcnr, selənə mal gerin nalog
kolxozd, kolxoznikudt, kolxozd orad uga kyç
kəlsərn bədğ ulst təvlhig tassl uga ədrb olhn
hardx zəbtə, çikər ök ləgotin əgç bəx uga-
hın, kolxoznikin oln dund orad uga maldn
nalog çikər təvgdz bəx ugahın, CK VKP(ə
şidvrər buruşasn kyçər ykrən yrm malan oln
dundind orulz bəvzgo cuktn byrtkəd xələhəd
bəx kergtə.

Der kelgdsər evrə bidən, xot xolin telə
olzlğç, mald nalog təvgddm biş. En uçar
nalogar kəyləd, malın oln dund orulxar, par-
tin şidvr xazilhəd bəzgo.

Edy met „zyn“, talan xazilhnlə partin byr-
dəcnr xərli uga nolda kez, selənə oln kyç
kəlsər bədğ ulst, „kolxoznikin ykrin, yrmg

malinь кычар авлһн, partin Politikla tas xarһz baxş. Partin kerg alьk bolvчn kolxoznigud evrə ykr, yrmg mal boln şovu bərx zəvtə giz-əxmн" ¹⁾ gisin medylz ək kergtə.

Bolzgasn ert əgəd selənə mal gerin nalogig sənər kegdxinь tetkij.

1932 zilin pland socialistişesk tosxlhig kycəxd oln əmtnə mөng orulһlһn, ynə tond selənə mal gerin nalog, suluh boldgar cuhlulxig dalhzana.

En kergig ik çinrtə politiçesk kerg gigəd, bəəsn partin byrdəcnr, bolzgasn tyrylz orulxin kergig hardsn hazrt, —kycəxnь ilь. Enyg tərt avlgo partin byrdəcnr es hardsn hazrınudt mөng xuralһna plan kycz bəxş. Ylgyrlxd kazaksk ASSR-in karatelьsk nutgt 1932 z. mart sarin eklc kyrtl kulagas orx mөngnən orulz avad uga bəz.

Kazakistan mal gerərn kyçtə: Aktubinsk, Fedorovsk, Semipalatinsk, Starinsk boln Çemkentsk nutgudar selənə mal gerin nalogin dalhvr kytc kegdz uga. Mөngnə dalhvrig kycəxd kazakstana Aja gursk nutgin selьsovetd boln xotdudar (aul) muhar, hardvr ugahar kegdz.

¹⁾ 1932 Mart 26 ədr. harsu CK VKP(b) şıdvrəs.

Ik gidg orn tyrad dornъ wæsn sovetin parv-
læd, nutgin mæng xuralhna ştabas tasvr uga
wæz.

Bolv partin, komsomolin, profsojuzin byrdæcnr
hardvrin tölə nolda kegæd sovetin parvlædig
jahz kycæzæxin xælævr kesnə xœen kœdlnşn æmlv.

Nutgin kycækç parvlænə prezidium evrænъ
mængnə dalhvr kycæx kœdlnşn udarn xalhđ
orulv. Xotna (aulin) sovet, selъsovetinyd mal
gerin. politikh kergær irn upolnomoçmudig
kergæn en kerglæ negdylz kexig dalhv. Kulakas
avx mæng avxd ik ongstan uxa œgv.

Mængnə dalhvr kycælhnd brigads harhad,
en dalhvrig kycæxin kergt, oln æmtnə dund
ik kœdlnş kegdv. Dornъ wæsn hardkç byrdæ-
cnr mængnə planur onъgan œgv. Sylđn plana
dalhvrig kycæx wætæ, davz kycæcxæv, kula-
gas orx mængn kytcdæn avgdv.

Severn kavkazin. Labinskaja gidg ik stanic
selænə mal gerinъ nalogin orlhig jir wıçknæi
kycæv. Mostovoj gidg stanicar bas jir muhar
kycægdsn bilə. Perepravnoj gidg stanicd selænə
mal gerin nalogin avcin çadsn sentæbr sarin
eklc kyltr har hartn, kynd œgdæd uga wæz.
Darnъ wæsnъ profsojusin, komsomolin byrdæcn
selænə oln voln pecatъ mængnə pla kycælhnd
tas orlcđ uga, xazudnъ wæz. Dornъ wæsn har-

dkç byrdænr en kergig kycælhig bidæn avad
ik delgy oln æmtæ dund kœdlnş kenæ tœn œg-
gsn dalhvnr kycægdv.

Ural'sk oblastin, Dolmatovsk nutgin, Mak-
simkvso selşsovet mœngnæ dalhvr kycæxd
josta gidg bolşsevistsk noldana bædl yzylv.
Maksimovsk selşsovet selænæ mal gerin nal-
gin dalhvran sorgasnb œmn 127% kycæhæd
kulagas orx mœngæn kytcdbn avad, sænær kœd-
lnş kesndæn şangngdv Maksimovsk selşsove-
tin mœng sænær cuhlylhnd, oln kyç kœlsærn
bædg ulsig orulz kœdln, partin tærxa uga har-
dvr boln nœkd sænær bolsn deræs kegdv. Selş-
sovetin kœdlnşnb gynær tolz harhksn esvær
kycægdv selşsovet, uçastk xovagdad, uçastk
bolhnd neg selşsovetin çlen toilhaçta komiss
kœdlv. En komissin hardvrrar uçastk bolhud
cælhvrin boln sulun orulz œgyllhnæ kergt, kol-
xozin, bednækydin aktivas byrdæsn udarn bri-
gadmud kœdlv. Komissmyd jaçekla, selşsovet
mydlæ tasvr uga sellog. zæng avlcad bæv.
Selşsovet nutgin byrdænræ bolhata bilæ.

Komiss çlen boln brigadirmud jumna tyrynd
œk zœvæn orulz œgçxv. Selænæ jaçejk boln, selş-
sovet onygta kevær: dalhvr jahz kycz bæxinb
xælæhæd, kergtæ caktb xærm aktivær œmn jovx
uçastkas yldzæsnvrm ilgæhæd kœdlexav. Gyn

tölvrar harhsn esvər partin byrdəcnr, sovetla xamdan, oln kyç kəlsərn bədg ulsar tyşg ke-
gəd dalhvr kycəxig tetkv.

Severokavkazsk krajd bədg prikumsk nutg, selənə mal gerin nalogin tuskar kyrtsn dalhvr-
ran, zug nutgin partin byrdəcnrin sultxl uga kesn hardvrrar sorgasn əmn, tohin davulz kycəv.

Prikumsk nutg, Armavirь, Majkopsk, Moz-
doksk. Voroncovsk-Aleksandrovsk nutgudla socdərldə kev. Nutg dotran selşsovetnyd, kol-
xozmud, brigadmud, salu aktivistmud dərldə kez kədləxəv.

Kezəd çign mēngnə plahan kycədgə Orlov-
skij selşsovet, Praskovijsk selşsovetla dərldə ke-
gəd ik gidg xurdar, sorgasn əmn plahan kycəv.

Pravokumsk kolxoz plahan kycəlhdn dan-
gin ard ylddg Bijn Vladimrsk kolxozla dərldə
kegəd plahan sorgasn əmn 126% kyrgz kycəv

Nutgin mēngnə ik aktiv byruv 75 mēng
cuhiulhna erkn udarnigud dərldə, udarniçestv
delgryllhdn əmn jovz, evrə bisinь bədlər nadk
mēngnə aktivig zurahan davulz kycəxd kətlvr
bolv.

Mēng xuralhna komissdyd kolxoz bolhdn
harv, brigad bolhdn horvad kyn orv. 10 xon-

gin negud mængnə tərın uçrt harısn əcdr, cərandnə en kergt harsn şıdvrmıydg jahz kycəxən, olarn şyz esvinə ollhna kyndvr kexd harv.

Kraj dotran kesn dərldənd Ivano promışlenostin tanhç negdgçin tond orv. Ivanovsk tanhçin en tərən kycəxd jahz kədiz bəxinə tuskar kesn tocand, CK VKP(Б) harısn, şıdvrig sənər kycəxd byrdəcnr xorndan dərldə kesn dərəs kədlmşnə ik sənə-kycsmn.

Tanhçin dərldənə kerg tanhçin VKP(Б) komitetin agit massovij otdelin hardvrrar kegdv.

Balıhna rajkomdnə, partkollektivdnə, jaçejk bolhndnə olna dund kədlmş kexin ştabmud harv. En ştabmudınə partkomd kəldg ulsin hardvrtahar kədlv.

1931 zilin IV kvartalin mængnə estafetd, mængnə mængnə plana ştabmud Sovetin, ispolomin çledydin hardvrt bəsn bolxla janvar bərlə en ştabmud cuhar partin komitetmydin hardvrt orv. En jovdl partin byrdəcnr mængnə programmig kycəlhnd orlesinə yzylz bənə.

Ivanovsk tanhçd olna kyçnə nəkd, (buksir) ard yldsn nutgudt, selşsovetmydt kegdv, brigadmudin, nutga komitetin çledyd hardv.

Asrx əcdrən ard yldsn selşsovetmydyr, selənə mal gerin nalogin şulun boldgar kycəxd

nəkd bolxar taldan selsovetin kədlmişnr, cer-
gldg uls odad dəng boldg jovdl bas ikər harv.

En jovdl selənə mal gerin nalogan bolzgasn
əmn kycəxd, cəlhvrin, cuhlullhna kədlmiş sə-
nər kexd zug partin byrdəcnrin hardvr bəəxlə
kycxn̄b il̄b giz yzylzənə.

Beldlh̄nə kədlmiş, cag cagtn̄b, nalog təvgdx,
mal, əlg edin degin̄b avx, oruhin boln nalo-
gin̄b tolz harxk, nalogin cas boln l̄gotin çik-
dn̄b, kytcdn̄b əkin̄b, nutgin partin byrdəcn̄b
upolnomoçmudarn boln selənə jaçejkar dam-
zulad sənər xələz bəx kergtə.

Sovetin parvlədər selənə mal gerig nalogin
uçrtahar olna agitacin kədlmiş boln cəlhvrin
kədlmişig, bolzgasn əmn orulz əghnə sovetin
parvlədər kegdz bəx kədlmişig, hardad dora
bəx nutgin boln selənə harar nəkd avad, sor-
gasn əmn orulz ək kergtə tuşahan xələdadg
ulsig harh̄z biçəd, kex kergtə. Sorgasn tyryl̄z
nalogan ək kergt selsovetmydig, kolxozig,
MTS boln xottdig şef kedg, byrdəcnrig orulx
kergtə.

Selənə byrdəcnr xornd aktivistmud xornd,
sən esvər selənə mal gerin nalogan cuglulz
avxd, dərldə kegəd, partin byrdəcnr hardvr
kedg bolx zəbtə.

Kolxozmud, seləd sorgasn əmn, esklə sor-garn orulz əkin tuskar boca keldx, socialisti-çesk dərldəhər dalıvrn kycəx, bolzgasn əmn orulz əkin tuskar dudvr kex, əmnəsn tosvrinə zura hargx olna buksir ard yldsndən kex im esvsig en kergt delgy orulz kex kergtə. Ynlə xamdñ bolzgasn tyrylz orullhna kergt olzldg esvsig delgy yzylz medylz bəx kergtə. Tyryn jovx seləsovetmyd selədydig, mənəgnə kergt kəldg udarnikudig mərəlz bəx kergtə.

Selənə-mal gerin nalogin kədlmş, mal-gerin politiçesk kompanyə zalhdz kegdx kergtə. Se-lədyr ilgəgdsn upolnomoçmud selənə mal ge-rin nalogig şulun boldgar cuhluihna tələ kex noldand, agitator boln byrdəlhna kergt kəldg uls bolz, seləxoznalogt çik klassin xaalə bərdg uls bolx kergtə.

Partin byrdəcnr, sovetin parvlədin kədlmşig casıxa uga hardad, selənə oln kyç-kəlsərn bə-ədğ ulsig en kergt orulad, kulakla boln tynə zarcnrla evcən uga nolda kegəd, delgy socia-listiçesk dərldənə esvər, selənə mal-gerin na-login kergig, ynə tuskar harsn josig socialisti-çesk tosxlı batıxd edləd, sənər kycəx kergtə.

BIÇƏTƏNNƏ DARAN:

Xalxn̄.

1. Socializmin şturmin şin dəvrlhnə tələ 3
2. Socialistiçesk toslhna mēngnə zurag kycəxig
tətkij 9
3. Partin hē xalhin tələ noldlhnd selənə mal
gerin nalog kyçtə zer-zev 14
4. Selənə mal gerin nalogin tuskar ju medxmb . 21
 - a) Kolxozd nalog —
 - b) Bah çidltə kolxozmud nalog əgdm biş . 23
 - v) Tərənə hazırig ikdylxd əgdg ləgot . . . —
 - g) Kolxozin mal nalogas suldnā 24
 - d) Texniçesk kylbtur tərsn ulst əgdg ləgot . 25
 - e) Taldan hazras nyz irsn kolxozmudt əgdg
ləgot 27
 - j) Kolxozin nalog ək bolzgud —
 - z) Kolxoznigudin orudn̄ nalog jahz təvgddin. 29
 - i) Bah çidltə kolxoznigudt əgdg ləgot . . . 32
 - k) Kolxoznigudin nalog ək bolzgud 33
 - l) Kolxozd orad uga kyç kəlsərn bədg mal
geımydin jamarān orudn̄ nalog təv-
gddm 35
 - m) Kolxozd orad uga ulsin bəzrt selənə mal
ger harhdg xot, xol xuldad olsn oru-
has nalog avlhn̄ 37
 - n) Kolxozd orad uga ulsin bah çidltə mal
gert əgdg ləgot 38

o) Mal eşklhnə boln ysnə mal gert eşdg lęgot	39
p) Oln dundin sektort kēdlmş kez vax ulst eşdg lęgot	"
r) Revolyclə kyn dlędsn boln nalogin haras gem şav avsn ulsin lęgot	40
s) Kolxozd orad uęa kyç kēlsərn vędg ulsin mal geerər avdg nalogin kemzəd jähz, çik bolsn uęahinē evrən xəlöz bolxm	42
t) Nalog ek bolzgud	44
f) Kulagin mal gert nalog tēvlhn	46
5) Selənə mal gerin nalog avlhn der harsn xazh- rig jamaran kevər der josnd gerçldm	49
6) Selənə mal gerin nalogig tēvlhnd paraktivin kycax kergyd	51
7. Klassin xalh çik vərln	56
8) Bolzgasn ert eşəd, selənd mal gerin nalo- gig sənər keędxin tetkij	60

Umşxar beldzətn.

Bart əgçksn, daruhas harx degtrmyd:

1. Rəzanova A.	Hazr eçllhnə zaavr.
2. "	„Leninə Gerəsər“, № 2.
3. Manzın B.	„Şin ajsmud“ (stixis).
4. Dendən ajs.	„Blçə mart“ (stixis).
5. Likbez.	Blçg ekiz dasxdg şkolın
program.
6. "	Blçg ərə meddgydın program.
7. Krajkom.	N. V. Kom. parın III-ç ple-
nunın togtavr.
8. "	1932-ç zilə selb-xoz nalog.
9. Əllən O.	Kyynə hazr buladg japonakn.
10. Stepnaja.	Olna bəəlhn xalbmğ taqhqđ
socializmin evər jaslhn.
11. Kəkən E. A.	Sovetin josna togtlhn (or-
çullhn).
12. Harən Jisn.	Kolxozin dotrin zarh.
13. Munin B.	Dotrin dəənd bidn jahad
diilsmə.
14. Didrixs.	Mod, noha urhatn.
15. Rapoport.	Moom boln ynlə nooldlhn.
16. Oçra Ut-Nasna.	Kino boln yynə çlgrnə.

3463.6

10 р. 1003 Л. **SONSTNI!**

Kesn kədlmşinni aldg xazihriği xar kəlsərn
bædg olarn aziglzi, ednənni zaavrar çiklə
gidg—Sovetin josna oʻvərcnʹ.

Mana, ene biçəd harhad bæsn, degtrmud,
jamaran endy, xazihr xarhna, evrə kelnə boln
—nege yly xazuhin kelnəse—tənzi medzi avxd
yly ygşyd olar xarhdg bolza; biçsn ygşydt
umşxd tas ugahar barlgddg bolza; nani çige
aldg-çaldn orad bædg bolza—degtr umşxlarn
ene tootinʹ onʹhad, teıdgləd mand zaazi bætn.
Taanrin zaavrar, taanrin şoodvrrar, ardəs harx
degtrmydtən, xazihran bidn çiklx bidn.

А. Райхман.

СЕЛЬХОЗНАЛОГ В 1932 г. ПАРТИЙНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ
(На калмыцком языке).

Перевод Мацакова И. В.

Политредактор Б. Санджиев.